

Viktigare lagar och förordningar inför halvårsskiftet 2018

Innehållsförteckning

Inledning	6
Information om svensk lagstiftning.....	6
Statsrådsberedningen.....	7
Arbetsmarknadsdepartementet.....	8
En karensdag mindre i arbetslöshetsförsäkringen	8
Nya regler i arbetslöshetsförsäkringen om bland annat förtroendeuppdrag och pension	8
En möjlighet till körkortslån	9
Ett nytt, enklare och mer kraftfullt särskilt anställningsstöd	9
Godkännande av andra aktörer än Arbetsförmedlingen till Euresnätverket	10
Genomförande av EU:s direktiv om förbättrade villkor för intjänande och bevarande av tjänstepension.....	10
Anpassningar av registerförfattningar på arbetsmarknadsområdet till EU:s dataskyddsförordning.....	10
En instruktion för den nya Myndigheten för arbetsmiljökunskap	11
Finansdepartementet.....	12
Slopad skattefrihet för förmån av hälso- och sjukvård	12
Skattereduktion för fackföreningsavgift återinförs	13
Särskilda uppskovsregler vid betydande samhällsförflyttning.....	13
Anpassningar av vissa författningar inom skatt, tull och exekution till EU:s dataskyddsförordning.....	14
Uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen.....	14
Personalliggare i fler verksamheter	15
Ökad kvalitet i folkbokföringen	15
Skattetillägg vid rättelse på eget initiativ	16
Ändrad ledningsform för Skatteverket	16
Vissa villkor för statsråd och statssekreterare.....	16
Licens kan sökas för att erbjuda spel om pengar	17
Anpassning till EU:s dataskyddsreform samt ett utvidgat och förtydligat författningsstöd för behandling av känsliga personuppgifter i olika statistikprojekt och mikrodatauppdrag.....	18
Beskattnings av elektroniska cigaretter och vissa andra nikotinhaltiga produkter	18
Ett bonus–malus-system för nya lätta fordon	18
Försvarsdepartementet.....	20
En skärpt straffrättslig reglering av obehörigt tillträde till skyddsobjekt	20
Ordet hemvärnsman ersätts med ordet hemvärnssoldat	20

Justitiedepartementet	22
Försök med ett nytt sätt att delge handlingar i brottmål.....	22
En utvidgning av kapningsbrottet.....	23
Ny dataskyddslag.....	23
Ändringar i fråga om kommunplacering av ensamkommande barn.....	23
En ny lag om företagshemligheter.....	24
En ny lag om ekonomiska föreningar.....	24
Bild- och formkonstnärernas rätt till ersättning stärks.....	25
Modernare regelverk för järnvägstransporter.....	25
Utökade möjligheter till arbetsplatsinspektioner.....	26
Ny möjlighet till uppehållstillstånd.....	26
En modern och rättssäker förvaltning – ny förvaltningslag.....	26
Följändringar till ny förvaltningslag.....	27
Bättre stöd till brottsoffer.....	27
Det straffrättsliga skyddet mot människohandel och människoexploatering.....	28
Elektronisk övervakning av kontaktförbud.....	28
En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet.....	29
En ny paketreselag – ett starkare resenärsskydd.....	29
Nya författningar om personuppgiftsbehandlingen i brottsbekämpande verksamhet.....	30
Ny kamerabevakningslag.....	30
Stärkt informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster.....	31
Användning av flygpasageraruppgifter för att bekämpa terrorism och annan allvarlig brottslighet.....	31
Räntetak och kostnadstak införs för snabbblån.....	32
Modernare adoptionsregler.....	32
Stärkt konsumentskydd vid telefonförsäljning.....	33
Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner.....	33
En mer heltäckande terrorislagsstiftning.....	33
Tillgång till upphovsrättsligt skyddat material för personer med syn- eller annan läsnedsättning.....	34
Kulturdepartementet	35
Nytt bidrag för att minska hot och hat i det offentliga samtalet.....	35
Statsbidrag till kommuner och landsting för att minska och motverka segregation.....	35
Nytt statsbidrag till ideella föreningar och stiftelser för att minska och motverka segregation.....	36
Ett utvidgat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet.....	36
Miljö- och energidepartementet	38
Åldersgräns för kosmetiska solarier.....	38
Ny förordning om klimatbonusbilar.....	38
Förbud mot plastpartiklar i kosmetiska produkter.....	39

Reduktionsplikt för att minska växthusgasutsläppen från bensin och diesel.....	39
Nya författningar med nya och ändrade bestämmelser om grundläggande principer för strålskyddet.....	40
Ny förordning om medelstora förbränningsanläggningar.....	41
Nya normgivningsbemyndiganden i ellagen.....	41
Kommuner får befogenhet att förbjuda eller begränsa terrängkörning.....	42
Bidrag för rening av avloppsvatten från läkemedelsrester.....	42
Stöd för att minska utsläpp av mikroplaster till vattenmiljön.....	42
Förbud mot utvinning av uran.....	43
Nya lagar om energi- och däckmärkning.....	43
Näringsdepartementet.....	44
Statsbidrag till kommuner med svag bostadsmarknad.....	44
Stöd för innovativt och hållbart bostadsbyggande.....	45
Bidrag till åtgärder mot radon i småhus.....	45
Verkställbarhet av beslut om bygglov, rivningslov och marklov.....	45
Fler bygglovsbefriade åtgärder.....	45
Digitalisering av grundkartor och detaljplaner.....	46
Redovisning i översiktsplanen av risken för skador på den byggda miljön och marklovsplikt för markåtgärder som kan försämra markens genomsläpplighet.....	46
Skärpta regler för beställare av transporter.....	47
Statsbidrag till socioekonomiskt eftersatta kommuner och områden.....	47
Nyheter på jaktområdet.....	47
Nya regler för körkort med villkor om alkohol.....	48
Stöd för att främja fri kollektivtrafik för ungdomar under sommarlovet.....	48
Polismyndighetens arbetsuppgifter på djurområdet renodlas när länsstyrelserna tar över uppgifter.....	49
Socialdepartementet.....	50
Skyldighet för arbetsgivare att upprätta en plan för återgång i arbete – en förstärkt rehabilitering för återgång i arbete.....	50
Fördubblat allmänt tandvårdsbidrag.....	51
En ny beslutsprocess för den högspecialiserade vården.....	51
Statlig ersättning till personer som har fått ändrad könstillhörighet fastställd i vissa fall.....	52
En ny lag och förordning om bostadsanpassningsbidrag för ökad tydlighet och rättssäkerhet.....	52
Donationsregister hos Socialstyrelsen.....	52
Utbildningsdepartementet.....	54
Samling för skolan.....	54
Stärkt koppling mellan skola och arbetsliv.....	55
En gymnasieutbildning för alla.....	55
Fler nyanlända ska uppnå behörighet till gymnasieskolan.....	56

Höjda studiebidrag	56
Högre bidrag till vissa studerande	56
Ett enklare system för tillträde till högskolan införs.....	57
Lättare att förbereda sig för högskolestudier.....	57
Öppen nätbaserad utbildning införs	58
Nya bestämmelser om lån för undervisningsavgifter	58
Möjlighet till studiemedel vid deltidssjukskrivning	59
Bättre förutsättningar för högskolestyrelser	59
Behandling av personuppgifter på utbildningsområdet	59
Utrikesdepartementet.....	61

Inledning

Den här sammanställningen innehåller ett urval av de lagar och förordningar som har trätt i kraft under första halvåret 2018 eller en tid därefter, både sådana som är nya och ändringar i befintliga.

Lagar och förordningar anger spelreglerna för vårt samhälle. En ny lag blir till genom att regeringen lämnar ett förslag, en proposition, till riksdagen. Efter att något av riksdagens utskott har bearbetat propositionen fattar riksdagen beslut om den nya lagen. Därefter utfärdar regeringen lagen, vilket innebär att den publiceras och blir känd. En ny förordning kan regeringen själv besluta om utan att lägga fram den för riksdagen.

Både lagar och förordningar publiceras i Svensk författningssamling (SFS). Från och med den 1 april 2018 publiceras SFS elektroniskt på webbplatsen www.svenskforfattningssamling.se. Varje lag och förordning har ett unikt nummer i SFS.

Om du vill veta mer om propositioner, lagar och förordningar hittar du information på www.lagrummet.se. Lagrummet är en gemensam webbplats för den offentliga förvaltningens rättsinformation och innehåller länkar till rättsinformation hos regering, riksdag, domstolar och statliga myndigheter.

Lagstiftningsprocessen finns beskriven under rubriken ”Så styrs Sverige” på www.regeringen.se.

Den här sammanställningen kan laddas ner på www.regeringen.se. Vid publicering har vissa lagar ännu inte hunnit få några SFS-nummer. Det gäller nummer som slutar på ”000” (till exempel 2018:000).

Information om svensk lagstiftning

Lagrummet: www.lagrummet.se

Regeringens och Regeringskansliets webbplats: www.regeringen.se

Regeringskansliets rättsdatabaser: <http://rkrattsbaser.gov.se>

Sveriges riksdags webbplats: www.riksdagen.se

Statsrådsberedningen

Statsrådsberedningen har ansvar för att leda och samordna arbetet i Regeringskansliet. I Statsrådsberedningen finns statsministerns kansli och samordnings- och energiministerns kansli. Därutöver finns samordningskansliet, förvaltningschefens kansli, rättschefens kansli, granskningskansliet och kansliet för samordning av EU-frågor. I statsministerns kansli ingår även innovationsrådets kansli.

Kontakt

Presskontakter hos statsminister Stefan Löfven:

Pressekreterare Jonatan Holst

Telefon 072-227 85 35

Pressekreterare Ingela Nilsson

Telefon 072-551 41 16

Pressekreterare Erik Nises

Telefon 072-542 03 74

Presskontakt hos samordnings- och energiminister Ibrahim Baylan:

Pressekreterare Sami Mashial

Telefon 076-144 17 03

Till halvårsskiftet 2018 träder inga lagar i kraft inom Statsrådsberedningens ansvarsområden.

Arbetsmarknadsdepartementet

Arbetsmarknadsdepartementet ansvarar för frågor som rör en väl fungerande arbetsmarknad. Hit hör insatser för unga i jobb, matchning, arbetsmarknadspolitiska program, arbetslöshetsförsäkringen samt frågor om arbetsrätt och arbetsmiljö, så att alla människor har möjlighet att delta i arbetslivet med goda arbetsvillkor. Departementet har också samordningsansvar för nyanländas etablering.

Kontakt

Presskontakt hos arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson:
Pressekreterare Natali Sial
Telefon 072-520 54 49

En karensdag mindre i arbetslöshetsförsäkringen

Ändring: Lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:152 En karensdag mindre i arbetslöshetsförsäkringen

SFS: 2018:519

Ikraftträdande: 2 juli 2018

Ändringen innebär att antalet karensdagar i arbetslöshetsförsäkringen minskas från sju till sex.

Nya regler i arbetslöshetsförsäkringen om bland annat förtroendeuppdrag och pension

Ändringar: Lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor och förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkringen

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:53 Nya regler i arbetslöshetsförsäkringen om bland annat förtroendeuppdrag och pension

SFS: 2018:107–2018:109

Ikraftträdande: 2 juli 2018

Ändringarna innebär bland annat att förtroendeuppdrag som enligt lag ger rätt till ledighet från anställning kommer att jämnställas med förvärvsarbete inom ramen för arbetslöshetsförsäkringen. Det tydliggörs att rätten till

inkomstrelaterad ersättning förutsätter medlemskap under minst tolv sammanhängande månader. Det anges vilka avbrott i medlemskapet som arbetslöshetskassan ska bortse från när den prövar om medlemsvillkoret i arbetslöshetsförsäkringen är uppfyllt. Rätten att bli medlem i en arbetslöshetskassa utvidgas till att gälla till månadskiftet före den månad då den som ansöker om medlemskap fyller 65 år. Vidare införs nya enhetliga regler om samordning av arbetslöshetsersättning och pension.

En möjlighet till körkortslån

Nya förordningar: Förordning (2018:1118) om körkortslån och förordning (2018:1119) om ränta på körkortslån för 2018

Ändringar: Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), lagen (1998:493) om trafikskolor samt vissa förordningsändringar

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:161 En möjlighet till körkortslån

SFS: 2018:1116–1122

Ikraftträdande: 1 september 2018

Det införs en möjlighet till statligt lån för körkortsutbildning (körkortslån) för vissa personer som är anmälda som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. Körkortslånet får användas för vissa kostnader i samband med utbildning hos trafikskolor för att kunna få svenskt körkort med körkortsbehörighet B enligt körkortslagen (1998:488).

Ett nytt, enklare och mer kraftfullt särskilt anställningsstöd

Ny förordning: Förordning (2018:42) om särskilt anställningsstöd

SFS: 2018:42

Ikraftträdande: 1 maj 2018

Särskilt anställningsstöd i form av introduktionsjobb ersätter fem andra anställningsstöd (instegsjobb, särskilt anställningsstöd för deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin, förstärkt särskilt anställningsstöd samt två typer av traineejobb). Utvärderingar visar att subventionerade anställningar är effektiva insatser för att få personer med svagare förankring på arbetsmarknaden i arbete. Det växande antalet stöd har dock bidragit till att bland annat arbetsgivare och arbetsförmedlare ansett det svårt att överblicka de olika stödformerna och dess villkor. Introduktionsjobben innebär mindre administration för arbetsgivare och kan dessutom kombineras flexibelt med utbildning. Introduktionsjobb har en subventionsnivå på 80 procent och ett tak vid en bruttomånadslön på 20 000 kronor.

Godkännande av andra aktörer än Arbetsförmedlingen till Euresnätverket

Ny förordning: Förordning (2018:154) om godkännande av Euresmedlemmar och Euresamarbetspartner

SFS: 2018:154

Ikraftträdande: 14 maj 2018

Enligt den så kallade Euresförordningen (EU) 2016/589 ska varje medlemsstat senast den 13 maj 2018 ha ett system för att godkänna andra organisationer än offentliga arbetsförmedlingar som Euresmedlemmar och Euresamarbetspartner, för att övervaka deras verksamhet och deras efterlevnad av tillämpliga bestämmelser och för att vid behov kunna återkalla godkännandena av dem. Den nya förordningen syftar till att upprätta detta system och innebär att Euresnätverket breddas till att omfatta andra aktörer än Arbetsförmedlingen.

Genomförande av EU:s direktiv om förbättrade villkor för intjänande och bevarande av tjänstepension

Ny lag: Lag (2018:131) om villkor för intjänande och bevarande av tjänstepension

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:56 Genomförande av direktivet om förbättrade villkor för intjänande och bevarande av tjänstepension

SFS: 2018:131

Ikraftträdande: 1 juni 2018

Genom den nya lagen genomförs EU:s direktiv om förbättrade villkor för intjänande och bevarande av tjänstepension (2014/50/EU). Lagen ger arbetstagare vid avtal om tjänstepension rätt till vissa grundläggande villkor för intjänande och bevarande av pensionsrättigheter. Bland annat ska villkor finnas om att pensionsrättigheter bevaras fram till dess att arbetstagaren uppnår pensionsåldern. Arbetstagare har vidare enligt lagen rätt att få information från arbetsgivaren om hur tjänstepensionen skulle påverkas av att arbetstagaren byter anställning.

Anpassningar av registerförfattningar på arbetsmarknadsområdet till EU:s dataskyddsförordning

Ny lag: Lag (2018:258) om behandling av personuppgifter i Arbetsmiljöverkets informationssystem om arbetsskador

Ändringar: Lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, lagen (2006:469) om behandling av personuppgifter vid Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och lagen

(2012:741) om behandling av personuppgifter vid Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:112 Anpassningar av registerförfattningar på arbetsmarknadsområdet till EU:s dataskyddsförordning

SFS: 2018:258–261

Ikraftträdande: 25 maj 2018

Den 25 maj 2018 började EU:s dataskyddsförordning tillämpas. Med anledning av dataskyddsförordningen görs Anpassningar av svenska lagar. Anpassningar görs på arbetsmarknadsområdet i de så kallade registerlagarna för Arbetsförmedlingen, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering. Registerlagar är sådana lagar som innehåller bestämmelser om behandling av personuppgifter hos myndigheter. Vid sidan av Anpassningar av befintliga registerlagar införs en ny lag om behandling av personuppgifter i Arbetsmiljöverkets informationssystem om arbetsskador. Lagen ersätter den förordning som i dag reglerar behandling av personuppgifter i informationssystemet. Lagen kommer att bidra till en ökad öppenhet och förutsäbarhet i verksamheten.

En instruktion för den nya Myndigheten för arbetsmiljökunskap

Ny förordning: Förordning (2018:254) med instruktion för Myndigheten för arbetsmiljökunskap

SFS: 2018:254

Ikraftträdande: 1 juni 2018

Myndigheten för arbetsmiljökunskap inrättades den 1 juni 2018. Av instruktionen framgår att myndigheten ska vara ett nationellt kunskapscentrum för frågor om arbetsmiljö. Myndigheten har till uppgift att ansvara för kunskapsuppbyggnad, kunskapsspridning, samt utvärdering och analys i syfte att bidra till att kunskap om arbetsmiljö kommer till användning i praktiken. Myndigheten ska i sitt arbete särskilt belysa arbetsmiljöns beskaffenhet och utveckling i olika branscher och beakta ett jämställdhets- och likabehandlingsperspektiv.

Finansdepartementet

Finansdepartementet ansvarar för frågor som rör statens ekonomi. Det handlar om samordning av statens budget, prognoser och analyser, skattefrågor samt styrning och förvaltning av statens verksamhet. Dessutom ansvarar departementet för frågor som rör finansmarknad och konsumentlagstiftning.

Kontakt

Presskontakter hos finansminister Magdalena Andersson:

Pressekreterare Gösta Brunnander

Telefon 072-544 28 66

Pressekreterare Isabel Lundin

Telefon 076-296 46 38

Presskontakt hos civilminister Ardalan Shekarabi:

Pressekreterare Matilda Malmquist Glas

Telefon 070-367 03 64

Presskontakt hos finansmarknads- och konsumentminister, biträdande finansminister Per Bolund:

Pressekreterare Martin Kling

Telefon 070-539 57 29

Slopad skattefrihet för förmån av hälso- och sjukvård

Ändringar: Inkomstskattelagen (1999:1229) och skatteförfarandelagen (2011:1244)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:131

Ikraftträdande: 1 juli 2018

SFS: 2018:522–524

Skattefriheten slopas för förmån av hälso- och sjukvård i Sverige som inte är offentligt finansierad och för förmån av vård och läkemedel utomlands. Som en konsekvens av detta slopas även avdragsförbudet för sådana utgifter i en arbetsgivares verksamhet. För förmån av vård och läkemedel utomlands vid insjuknande i samband med tjänstgöring utomlands består skattefriheten. Skattefriheten består även för statligt anställda stationerade utomlands när

det gäller förmån av vård och läkemedel för den anställda och för medföljande familjemedlemmar.

Sjukvårdsförsäkringsförmån ska värderas till ett belopp som motsvarar arbetsgivarens kostnad för förmånen.

Bestämmelserna om sjuk- eller olycksfallsförsäkringar som tecknats i samband med tjänst utmönstras ur skattelagstiftningen.

Skattereduktion för fackföreningsavgift återinförs

Ändringar: Inkomstskattelagen (1999:1229) och skatteförfarandelagen (2011:1244)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:127

Ikraftträdande: 1 juli 2018

SFS: 2018:625, 2018:626 och 2018:628

En skattereduktion för fackföreningsavgift återinförs i syfte att värna den svenska modellen på arbetsmarknaden. Återinförandet innebär att en skattereduktion kommer ges med 25 procent av den sammanlagda avgiften som en medlem under året har betalat till en svensk eller motsvarande utländsk arbetstagarorganisation, förutsatt att den sammanlagda avgiften under året uppgår till minst 400 kronor.

Återinförandet innebär också att det införs en skyldighet för arbetstagarorganisationer att lämna kontrolluppgift om skattereduktion för fackföreningsavgift. En medlem kan dock begära att någon kontrolluppgift inte ska lämnas till Skatteverket. Dessutom införs en skyldighet att lämna uppgifter i inkomstdeklarationen om medlemsavgifter till utländska arbetstagarorganisationer.

Särskilda uppskovsregler vid betydande samhällsflyttning

Ny lag: Ny lag om uppskovsbelopp vid betydande samhällsflyttning

Ändring: Skatteförfarandelagen (2011:1244)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:99

Ikraftträdande: 1 augusti 2018

SFS: 2018:000 och 2018:000

Vid samhällsomvandlingen i Malmfälten på grund av gruvdriften krävs en omfattande nyproduktion av bostäder. För många uppstår därför långa ledtider mellan försäljning av den gamla bostaden och köp av en ny bostad. Detta gör det omöjligt att använda sig av de vanliga reglerna om uppskov

med beskattning av kapitalvinst vid bostadsförsäljningar eftersom dessa kräver att den nya bostaden köps senast året efter att den gamla bostaden såldes.

De särskilda uppskovsreglerna innebär att den som säljer sin bostad på grund av en betydande samhällsförflyttning får längre tid på sig att köpa en ny bostad. Reglerna innebär att det är möjligt att få uppskov om den nya bostaden förvärvas senast sjunde året efter det år då den gamla bostaden såldes. Reglerna gäller för försäljningar som sker under åren 2017–2027.

Anpassningar av vissa författningar inom skatt, tull och exekution till EU:s dataskyddsförordning

Ändringar: Lagen (1998:527) om det statliga personadressregistret, lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet, lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet, lagen (2001:184) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet, lagen (2001:185) om behandling av uppgifter i Tullverkets verksamhet, lagen (2015:898) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets äktenskapsregister- och bouppteckningsverksamheter och lagen (2015:899) om identitetskort för folkbokförda i Sverige, samt förordningen (2016:904) om tullinformationssystemet, skatteförfarandeförordningen (2011:1261), förordningen (2001:590) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet, förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet, förordningen (2000:1222) om internationellt tullsamarbete, förordningen (1990:320) om ömsesidig handräckning i skatteärenden

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:95 Anpassningar av vissa författningar inom skatt, tull och exekution till EU:s dataskyddsförordning (bet. 2017/18:SkU15, rskr. 2017/18:234)

SFS: 2018:227–239

Ikraftträdande: 25 maj 2018

Genom ändringarna anpassas lagstiftningen om personuppgiftsbehandling inom Skatteverkets, Tullverkets och Kronofogdemyndighetens verksamheter till EU:s dataskyddsförordning.

Uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen

Ändringar: Skatteförfarandelagen (2011:1244), lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och lagen

(1984:533) om arbetsställenummer m.m., samt skatteförfarandeförordningen (2011:1261)

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:58 Uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen (bet. 2016/17:SkU21, rskr 2016/17:256)

SFS: 2017:387 och 2017:390

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Genom ändringarna ska bland annat uppgifter om utbetalda ersättningar för arbete och skatteavdrag på individnivå lämnas till Skatteverket månadsvis i en arbetsgivardeklaration i stället för årligen i en kontrolluppgift. Syftet med lagändringarna är att minska skattefusk och skatteundandragande. För uppgiftsskyldiga som ska föra en personalliggare och som vid ikraftträdandet har fler än 15 anställda, ska bestämmelserna tillämpas från och med den 1 juli 2018. Övriga uppgiftsskyldiga ska tillämpa bestämmelserna från och med den 1 januari 2019.

Personalliggare i fler verksamheter

Ändring: Skatteförfarandelagen (2011:1244)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:82 Personalliggare i fler verksamheter (bet. 2017/18:SkU14, rskr. 2017/18:203)

SFS: 2018:243 och 2018:244

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Genom ändringarna utvidgas systemet med personalliggare till att även avse fordonsserviceverksamhet, livsmedels- och tobaksgrossistverksamhet samt annan kropps- och skönhetsvårdsverksamhet än sådan frisörverksamhet som redan i dag omfattas av systemet. Dessutom sker en utvidgning av vad som ska omfattas av skyldigheten att föra personalliggare vid så kallad blandad verksamhet. Syftet med förslaget är bland annat att minska skattefusk och skatteundandragande.

Ökad kvalitet i folkbokföringen

Ändringar: Folkbokföringslagen (1991:481), lagen (1991:483) om fingerade personuppgifter, lagen (1997:1024) om Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet och lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:145 Ökat skydd för hotade och förföljda personer samt några åtgärder för att öka kvaliteten i folkbokföringen

SFS: 2018:684, 2018:687–689

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Lagändringarna syftar till att förbättra kvaliteten i folkbokföringen. Folkbokföringsbrott införs på nytt. Straffansvar inträder när någon uppsåtligen lämnar oriktig uppgift till grund för beslut om folkbokföring eller inte fullgör sin anmälningsskyldighet och åtgärden innebär fara i bevishänseende. Det blir även möjligt att dömas för grovt folkbokföringsbrott. Ringa fall är dock undantagna från straffansvar. Lagändringarna innebär även att Skatteverket får möjlighet att avregistrera falska identiteter från folkbokföringen och göra kontrollbesök för att kontrollera en persons bosättning.

Skattetillägg vid rättelse på eget initiativ

Ändringar: Skatteförfarandelagen (2011:1244) och skattebrottslagen (1971:69), samt skatteförfarandeförordningen (2011:1261)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:144 Skattetillägg vid rättelse på eget initiativ (bet. 2017/18:SkU18, rskr. 2017/18:286)

SFS: 2018:562 och 2018:564

Ikraftträdande: 1 augusti 2018

Genom ändringarna blir det möjligt för Skatteverket att i vissa fall ta ut skattetillägg även om en uppgiftsskyldig har rättat en oriktig uppgift. Skattetillägg ska kunna tas ut om Skatteverket har informerat om att verket ska genomföra en generell kontroll, rättelsen har en koppling till den generella kontrollen och rättelsen görs först två månader efter utgången av den månad då Skatteverket informerade om den generella kontrollen. Syftet med lagändringarna är att minska skattefusk och skatteundandragande.

Ändrad ledningsform för Skatteverket

Ändring: Förordningen (2017:154) med instruktion för Skatteverket

SFS: 2018:395

Ikraftträdande: 1 augusti 2018

Skatteverket är i dag en enrådgivningsmyndighet som leds av en generaldirektör. Myndigheten har även ett insynsråd. Genom ändringen kommer myndigheten att ledas av en styrelse.

Vissa villkor för statsråd och statssekreterare

Nya lagar: Lag (2018: 676) om restriktioner vid statsråd och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet och lag (2018:000) med instruktion för Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:162 Vissa villkor för statsråd och statssekreterare

SFS: 2018:676 och 2018:677

Ikraftträdande: 1 juli 2018

I den nya lagen införs restriktioner för statsråd och statssekreterare när de vill övergå till annan verksamhet än statlig verksamhet. Upp till tolv månader efter det att uppdraget eller anställningen avslutades kan den enskilde få restriktion i form av karens eller ämnesrestriktion. Karens innebär att man inte får påbörja ett nytt uppdrag, en ny anställning eller en ny näringsverksamhet under en viss tid. Ämnesrestriktion innebär att man inte får befatta sig med vissa särskilt angivna frågor under en viss tid inom ramen för ett nytt uppdrag, en ny anställning eller en ny näringsverksamhet. Ett särskilt prövningsorgan, Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner, inrättas under riksdagen för att pröva frågor enligt lagen.

Licens kan sökas för att erbjuda spel om pengar

Nya lagar: Spellagen (2018:1138) och lag (2018:1139) om skatt på spel

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:220 En omreglerad spelmarknad

SFS: 2018:1138 och 2018:1139

Ikraftträdande: 1 januari 2019. Får tillämpas på ansökningar från 1 augusti 2018.

Från 2019 krävs licens för att erbjuda spel om pengar. Ansökningar om licens kan lämnas in från 1 augusti 2018. Regleringen blir tillämplig även för spel över internet som riktas mot Sverige. Spelverksamhet ska vara lämplig samt bedrivas på ett sunt och säkert sätt under offentlig kontroll. Spelen ska ha starkt konsumentskydd och hög säkerhet. Spelmarknaden delas upp mellan en konkurrensutsatt del, en del förbehållet allmännyttiga ändamål och en del förbehållet staten. Licenshavarna ska skydda spelare mot överdrivet spelande. Negativa konsekvenser av spel ska begränsas. Matchfixning kriminaliseras. Punktskatt tas ut på licenspliktigt spel med 18 procent av skillnaden mellan insatserna och utbetalningarna. Spel för allmännyttiga ändamål ska fortsatt vara skattebefriat.

Anpassning till EU:s dataskyddsreform samt ett utvidgat och förtydligt författningsstöd för behandling av känsliga personuppgifter i olika statistikprojekt och mikrodatauppdrag

Ändring: Lag om ändring i lagen (2001:99) om den officiella statistiken

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:107 Ändringar av vissa författningar inom Finansdepartementets ansvarsområde med anledning av EU:s dataskyddsreform

SFS: 2018:352

Ikraftträdande: 25 maj 2018

Lagen anpassas till EU:s dataskyddsförordning (GDPR). Vidare ges stöd för behandling av känsliga personuppgifter vid framställning av annan statistik än officiell statistik. Sådan behandling får ske i vissa fall om samhällsintresset av viss statistikframställan klart väger över den risk för otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet som behandlingen kan innebära eller behandlingen ingår i ett forskningsprojekt och behandlingen godkänts enligt lagen om etikprövning av forskning som avser människor.

Beskattning av elektroniska cigaretter och vissa andra nikotinhaltiga produkter

Ny lag: Lag (2018:000) om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter

Ny förordning: Förordning (2018:000) om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter

Ändringar: Skatteförfarandelagen (2011:1244) med flera lagar och förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:187 Beskattning av elektroniska cigaretter och vissa andra nikotinhaltiga produkter

SFS: 2018:696

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Det införs en ny punktskatt på nikotinhaltiga vätskor som används i elektroniska cigaretter och på nikotinhaltiga produkter för användning i mun eller näsa som inte innehåller tobak. Skatten omfattar inte produkter som klassificeras som läkemedel. Vätskorna beskattas med 2 kronor per milliliter och andra nikotinhaltiga produkter beskattas med 200 kronor per kilogram. Skattskyldig ska vara den som yrkesmässigt tillverkar, säljer genom distansförsäljning, för in, importerar eller tar emot skattepliktiga produkter. Det finns ett begränsat undantag från skatt för privatinförsel.

Ett bonus-malus-system för nya lätta fordon

Ändring: Vägtrafikskattelagen (2006:227)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:1 Budgetpropositionen för 2018
SFS: 2017:1215
Ikraftträdande: 1 juli 2018

För att öka andelen miljöanpassade fordon och på sikt bidra till en fossilfri fordonsflotta, införs ett bonus–malus-system för nya lätta fordon. I begreppet lätta fordon inkluderas personbilar klass I och II samt lätta bussar och lätta lastbilar. Med nya fordon avses fordon av fordonsår 2018 eller senare som blir skattepliktiga för första gången den 1 juli 2018 eller senare. Bonus–malus-systemet innebär att fordon med låga utsläpp av koldioxid får en bonus på upp till 60 000 kr. Fordon med höga utsläpp av koldioxid får en högre skatt de första tre åren (malus). Bestämmelserna om bonus införs genom en ny förordning (2017:1334) om klimatbonusbilar, se Miljö- och energidepartementets sammanställning av viktigare lag- och förordningsändringar.

Försvarsdepartementet

Försvarsdepartementet ansvarar för Sveriges militära försvar och dess stödmyndigheter. Departementet planerar på strategisk nivå internationella insatser och säkerhetsfrämjande verksamhet och ger uppdrag till myndigheterna att genomföra samt följa upp dessa insatser.

Kontakt

Presskontakt hos försvarsminister Peter Hultqvist:
Pressekreterare Marinette Nyh Radebo
Telefon 072-238 77 44

En skärpt straffrättslig reglering av obehörigt tillträde till skyddsobjekt

Ändring: Skyddslagen (2010:305)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:102 En skärpt straffrättslig reglering av obehörigt tillträde till skyddsobjekt

SFS: 2018:611

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Straffet för obehörigt tillträde till skyddsobjekt skärps. Detta görs dels genom att straffskalan skärps, dels genom att regeln i skyddslagen om att brottsbalkens bestämmelser tillämpas i första hand tas bort. Brottsbalkens bestämmelse om olaga intrång ges därmed inte längre företräde framför skyddslagens straffbestämmelse. Även vid brott mot utbildningsförbud eller förbud mot att bada, dyka, ankra eller fiska ska brottsbalkens bestämmelser inte längre ges företräde framför skyddslagen. Vidare anpassas skyddslagens bestämmelse om förverkande av hjälpmedel vid brott till motsvarande reglering i brottsbalken.

Ordet hemvärnsman ersätts med ordet hemvärnssoldat

Ändringar: Lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m. med flera förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:102 En skärpt straffrättslig reglering av obehörigt tillträde till skyddsobjekt

SFS: 2018:612–617

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Ordet hemvärnsman ersätts med ordet hemvärnssoldat i lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m. Motsvarande ändring görs i vissa förordningar. Genom att ändra benämningen tydliggörs att såväl män som kvinnor tjänstgör i hemvärdet och benämningen blir könsneutral.

Justitiedepartementet

Justitiedepartementet lagstiftar på en rad olika områden, som statsrätt och allmän förvaltningsrätt, civilrätt, processrätt, straffrätt samt migrations- och asylrätt. De lagar och förordningar som finns med i denna sammanställning speglar spridningen av departementets ansvarsområden.

Kontakt

Pressamordnare i Justitiedepartementet:

Miriam Abu Eid

Telefon 072-216 95 65

Presskontakt hos justitie- och inrikesminister Morgan Johansson:

Pressekreterare Sofie Rudh

Telefon 072-545 74 21

Presskontakt hos migrationsminister och biträdande justitieminister Heléne Fritzon:

Pressekreterare Joanna Abrahamsson

Telefon 072-543 84 89

Försök med ett nytt sätt att delge handlingar i brottmål

Ny lag: Lag (2018:160) om försök med tillgänglighetsdelgivning i brottmål

Ändring: Förordningen (2017:1028) om en försöksverksamhet med snabbare handläggning av brott

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:67 Tillgänglighetsdelgivning – försök med ett nytt delgivningssätt för snabbare handläggning av brottmål och Ds 2017:36 En snabbare lagföring – försöksprojekt med ett snabbförfarande i brottmål

SFS: 2018:160 och 2018:161

Ikraftträdande: 1 maj 2018

Syftet med det nya delgivningssättet – tillgänglighetsdelgivning – är att skapa en effektivare handläggning av brottmål och en snabbare lagföring av brott. Delgivningssättet innebär att handlingar delges genom att de hålls tillgängliga vid tingsrätten från en tidpunkt som har bestämts i förväg. Under brottsutredningen ska den misstänkte vid ett personligt möte med polis eller

åklagare ha fått information om denna tidpunkt och vid vilken tingsrätt handlingarna hålls tillgängliga. Försöket med det nya delgivningssättet genomförs vid Attunda tingsrätt och Solna tingsrätt och ska pågå till och med den 31 december 2019.

En utvidgning av kapningsbrottet

Ändring: Brottsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:73 En utvidgning av kapningsbrottet

SFS: 2018:165

Ikraftträdande: 1 maj 2018

Ändringen innebär att straffansvaret för kapning utvidgas till att omfatta den som olovligen med tekniskt hjälpmedel bemäktigar sig eller ingriper i manövreringen av ett sådant transportmedel som ingår i kapningsbestämmelsen. Kapningsbrottet utvidgas också till att omfatta alla lastbilar som används i förvärvsverksamhet för befordran av gods eller passagerare.

Ny dataskyddslag

Ny lag: Lag (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning

Ändring: Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:105 Ny dataskyddslag

SFS: 2018:218 och 2018:219

Ikraftträdande: 25 maj 2018

EU:s dataskyddsförordning ersätter den svenska personuppgiftslagen och skapar ett enhetligt regelverk inom EU för behandling av personuppgifter. Den nya dataskyddslagen kompletterar EU-förordningen på övergripande nivå. Lagen innehåller bestämmelser om bland annat känsliga personuppgifter, sanktionsavgifter och överklagande. Vidare innebär lagen att barn som har fyllt 13 år själva kan samtycka till behandling av personuppgifter när de använder sociala medier och informationstjänster.

Ändringar i fråga om kommunplacering av ensamkommande barn

Ändring: Lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:119 Ändringar i fråga om kommunplacering av ensamkommande barn

SFS: 2018:346

Ikraftträdande: 1 juni 2018

Lagändringen innebär att en kommun som har anvisats att ta emot ett ensamkommande barn ska få placera barnet i ett boende i en annan kommun endast om kommunerna har ingått en överenskommelse om placeringen, placeringen sker med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller med stöd av socialtjänstlagen (2001:453) i fråga om barn med motsvarande vårdbehov, eller det med hänsyn till barnets vårdbehov finns synnerliga skäl.

En ny lag om företagshemligheter

Ny lag: Lagen (2018:000) om företagshemligheter

Ändringar: Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och vissa följdändringar i andra lagar

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:200 En ny lag om företagshemligheter och bet. 2017/18:CU24 En ny lag om företagshemligheter

SFS: 2018:558-561

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Till nyheterna i den nya lagen hör att fler angrepp på företagshemligheter ska vara otillåtna och kunna förbjudas, att sekretesskyddet för företagshemligheter i rättegång förstärks och att straffskalan för företagsspioneri skärps. I lagen görs det tydligare att skyddet för företagshemligheter inte hindrar någon att slå larm om missförhållanden utan risk för straff eller skadestånd. Det klargörs också att arbetstagarens personliga kunskaper och färdigheter kan användas hos en ny arbetsgivare.

En ny lag om ekonomiska föreningar

Ny lag: Lag om ekonomiska föreningar

Ändringar: Bostadsrättslagen (1991:614), lagen (2002:93) om kooperativ hyresrätt med flera lagar och förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:185 En ny lag om ekonomiska föreningar

SFS: 2018:672–673, 709–737 och 759–770

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Den nya lagen om ekonomiska föreningar förbättrar förutsättningarna att bedriva kooperativt företagande. I sak motsvarar lagen i stora delar den nuvarande lagen men den är mer överskådlig och lättare att tillämpa. Exempel på ändringar är att antalet obligatoriska uppgifter i stadgarna minskar och att ett förenklat avvecklingsförfarande införs för ekonomiska

föreningar som bland annat saknar skulder. Flera av förslagen omfattar även bostadsrättsföreningar.

Bild- och formkonstnärernas rätt till ersättning stärks

Ändring: Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:92 Förstärkt följerätt

SFS: 2018:604

Ikraftträdande: 1 juli 2018

I upphovsrättslagen finns bestämmelser som ger bild- och formkonstnärer rätt till viss ersättning när deras originalverk säljs vidare på konstmarknaden, så kallad följerättsersättning. Utebliven redovisning av försäljningar har lett till att konstnärerna gått miste om en stor del av ersättningen.

Lagändringarna innebär att konsthandlare och auktionsföretag blir skyldiga att självmant lämna uppgifter om försäljningar senast vid en fast tidpunkt varje år. På så sätt får den upphovsrättsorganisation som ansvarar för att samla in och vidarefördela följerättsersättningen till konstnärerna bättre kännedom om vilka som kan vara skyldiga att betala ersättning.

Lagändringarna innebär dessutom att betalningen av ersättningen ska ske senast vid en fast tidpunkt varje år. Därmed riskerar den som inte betalar i tid att få betala dröjsmålsränta.

Modernare regelverk för järnvägstransporter

Ny lag: Järnvägstrafiklag (2018:181)

Ändringar: Följdändringar och anpassningar i ett antal lagar och förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:62 Ny järnvägstrafiklag

SFS: 2018:181–191

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Den nya lagen innebär en anpassning till den avreglering som har skett på järnvägsområdet och till utvecklingen inom EU. Den ersätter 1985 års järnvägstrafiklag och lagen om internationell järnvägstrafik. Utgångspunkten är att de regler som i dag tillämpas på gränsöverskridande transporter också ska tillämpas på inrikestransporter. Detta underlättar till exempel för företag som vill transportera gods både inom Sverige och till andra länder. Lagen innehåller även bestämmelser om skadeståndsansvar vid resor med tunnelbana eller spårväg och när utomstående skadas till följd av järnvägs-, tunnelbane- eller spårvägstrafik. Det finns även bestämmelser som ger

järnvägsföretag möjlighet att få förseningskostnader ersatta av infrastrukturförvaltaren, om förseningen beror på brister i infrastrukturen.

Utökade möjligheter till arbetsplatsinspektioner

Ändring: Utlänningslagen (2005:716)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:176 Utökade möjligheter till arbetsplatsinspektioner

SFS: 2018:000

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Polismyndigheten får utökade möjligheter att genomföra inspektioner på arbetsplatser för att kontrollera att arbetsgivare inte har anställda som saknar rätt att vistas eller arbeta i Sverige. Arbetsplatsinspektionerna ska begränsas till branscher där Polismyndigheten har bedömt att det finns en särskild risk för sådana anställningar. Vidare höjs den särskilda avgift som en arbetsgivare kan bli skyldig att betala om arbetsgivaren har en anställd som inte har rätt att vistas eller arbeta i Sverige.

Ny möjlighet till uppehållstillstånd

Ändringar: Lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige och lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:252 Extra ändringsbudget för 2018 – Ny möjlighet till uppehållstillstånd

SFS: 2018:000

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Lagändringarna innebär att vissa ensamkommande unga som har fått, eller annars skulle få, ett beslut om utvisning ska kunna beviljas ett uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå. Bestämmelserna om uppehållstillstånd för studier på gymnasienivå anpassas också så att studier på sammanhållna yrkesutbildningar inom vuxenutbildningen eller liknande utbildningar inom introduktionsprogram i gymnasieskolan kan ge samma möjlighet till uppehållstillstånd som studier på ett nationellt program i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan.

En modern och rättssäker förvaltning – ny förvaltningslag

Ny lag: Förvaltningslag (2017:900)

Ändringar: Förvaltningsprocesslagen (1971:291) och lagen (1986:1142) om överklagande av beslut av enskilda organ med offentliga förvaltningsuppgifter

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:180 En modern och rättssäker förvaltning – ny förvaltningslag

SFS: 2017:900–902

Ikraftträdande: 1 juli 2018

För att ytterligare stärka enskildas rättssäkerhet införs en ny förvaltningslag. Genom den nya lagen reformeras och moderniseras förfarandet hos förvaltningsmyndigheterna så att det blir mer heltäckande än i dag. Vissa allmänna förvaltningsrättsliga principer som har utvecklats i praxis slås fast i uttryckliga bestämmelser och lagen görs därigenom mer lättillgänglig. Lagen innehåller också ett nytt rättsmedel mot långsam handläggning.

Följändringar till ny förvaltningslag

Ändringar: Ett stort antal lagar och förordningar följdändras med anledning av förvaltningslagen (2017:900)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:235 Följändringar till ny förvaltningslag och Ds 2017:42 Följändringar till ny förvaltningslag

SFS: 2018:776-1084

Ikraftträdande: 1 juli 2018 (SFS 2018:900 träder i kraft den 2 juli 2018)

Det görs följdändringar i ett stort antal lagar och förordningar med anledning av den nya förvaltningslagen (2017:900) som träder i kraft den 1 juli 2018. Vidare görs vissa ändringar i några lagar på upphandlingsområdet som bedöms nödvändiga med anledning av den nya förvaltningslagen.

Bättre stöd till brottsoffer

Ändring: Lagen (1988:609) om målsägandebiträde

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:86 Mer ändamålsenliga bestämmelser om rättsliga biträden

SFS: 2018:000

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Stödet till målsäganden förbättras genom dels skärpta kompetenskrav för målsägandebiträden, dels krav på rättens tillstånd för att ett sådant biträde ska få sätta någon annan i sitt ställe. Det ska alltså inte längre vara möjligt för ett målsägandebiträde att lämna uppdraget vidare till kollegor utan att rätten har godkänt det.

Behovet av målsägandebiträde i hovrätten har minskat på grund av reformen En modernare rättegång. Reformen har lett till att målsäganden sällan deltar personligen i huvudförhandlingen i hovrätten och att den funktion målsägandebiträdet kan fylla i hovrätten många gånger är begränsad. Målsägandebiträdets förordnande ska därför gälla till dess att tiden för att överklaga tingsrättens dom har löpt ut. Ett målsägandebiträde ska dock kunna förordnas i hovrätten om det finns behov av det.

Det straffrättsliga skyddet mot människohandel och människoexploatering

Ändringar: Brottsbalken, rättegångsbalken och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:123 Det straffrättsliga skyddet mot människohandel och människoexploatering

SFS: 2018:601–603

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Ändringarna innebär att straffbestämmelsen om människohandel ges en tydligare brottsbeskrivning, att barn under arton år får ett starkare straffrättsligt skydd och att minimistraffet för människohandel, mindre grovt brott, skärps till sex månaders fängelse. Ändringarna innebär vidare att ett nytt brott, människoexploatering, införs i brottsbalken. Brottet består i att genom olaga tvång, vilseledande eller utnyttjande av någons beroendeställning, skyddslöshet eller svåra situation exploatera en person i tvångsarbete, arbete under uppenbart orimliga villkor eller tiggeri. För barn under arton föreskrivs ett särskilt starkt straffrättsligt skydd. Straffet för människoexploatering ska vara fängelse i högst fyra år eller, om brottet är grovt, fängelse i lägst två och högst tio år. Det införs också straffansvar för förstadier till brottet och det görs även lagändringar avseende sekretess hos domstol och hemlig rumsavlyssning. Slutligen skärps maximistraffet för grovt koppleri till tio års fängelse.

Elektronisk övervakning av kontaktförbud

Ändringar: Lagen (1988:688) om kontaktförbud, brottsbalken och förordningen (1988:691) om kontaktförbud

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:81 Elektronisk övervakning av kontaktförbud

SFS: 2018:408–410

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Lagändringarna syftar till att stärka skyddet mot trakasserier och förföljelse. Det ska ske genom en bättre kontroll av att kontaktförbud följs och en skärpt syn på överträdelse av kontaktförbud med elektronisk övervakning. Ändringarna innebär att elektronisk övervakning ska kunna användas vid utvidgade kontaktförbud om ett tidigare kontaktförbud har överträtts. Den längsta möjliga förbudstiden för kontaktförbud med villkor om elektronisk övervakning ändras från sex månader till ett år. Vidare införs överträdelse av kontaktförbud med elektronisk övervakning som särskild brottsbeteckning. Straffskalan ska vara fängelse i högst två år.

En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet

Ändringar: Brottsbalken, rättegångsbalken och vissa följdändringar i förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:177 En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet

SFS: 2018:000

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Lagändringarna syftar till att tydliggöra att varje människa har en ovillkorlig rätt till personlig och sexuell integritet och sexuellt självbestämmande. Ändringarna innebär att gränsen för straffbar gärning ska gå vid om deltagandet i en sexuell aktivitet är frivilligt eller inte. Det ska inte längre krävas att gärningsmannen har använt sig av våld eller hot, eller utnyttjat offrets särskilt utsatta situation, för att kunna dömas för till exempel våldtäkt. Det införs ett särskilt oaktsamhetsansvar för vissa allvarliga sexualbrott. Minimistraffet för grov våldtäkt och grov våldtäkt mot barn höjs från fängelse i fyra år till fängelse i fem år. Det straffrättsliga skyddet vid sexualbrott mot barn stärks vid oaktsamhet hos gärningsmannen i fråga om barnets ålder. När en förundersökning avseende ett sexualbrott har inletts eller återupptagits ska anmälan om målsägandebiträde göras omedelbart, om det inte är uppenbart att målsäganden saknar behov av ett sådant biträde.

En ny paketreselag – ett starkare resenärsskydd

Ny lag: Paketreselag (2018:1217)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:225 En ny paketreselag – ett starkare resenärsskydd

SFS: 2018:1217, 2018:1220, 2018:1334, 2018:1338

Ikraftträdande: 1 augusti 2018

Den nya lagen är anpassad efter dagens resemarknad, där resenärer i högre utsträckning utformar sina egna resor på internet snarare än köper färdiga paket ur en katalog. Fler resenärer kommer att omfattas av skyddsregler. Kraven på att resenären ska få förhandsinformation om paketresan förstärks. Resenären får rätt att avbeställa paketresan innan den har påbörjats. Kraven blir hårdare på arrangören att se till att paketresan fullgörs. Resenären får rätt till inkvartering när hemtransport inte kan ordnas. Arrangören blir också skyldig att ge resenären lämplig assistans när resenären befinner sig i svårigheter. I den nya lagen finns även regler om att resenären ska ha rätt till skadestånd för bokningsfel. Förslagen bygger på ett EU-direktiv om paketresor och sammanlänkade researrangemang.

Nya författningar om personuppgiftsbehandlingen i brottsbekämpande verksamhet

Ny lag: Brottsdatalag (2018:000)

Ny förordning: Brottsdataförordning (2018:000)

Ändringar: Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), lagen (1998:620) om belastningsregister, lagen (1998:621) om misstankeregister med flera lagar och förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:232 Brottsdatalag

SFS: 2018:000

Ikraftträdande: 1 augusti 2018

EU:s nya dataskyddsdirektiv genomförs i huvudsak genom en ny ramlag, brottsdatalagen. Syftet med den föreslagna lagen är både att skydda fysiska personers grundläggande rättigheter och friheter och att säkerställa att behöriga myndigheter kan behandla och utbyta personuppgifter med varandra på ett ändamålsenligt sätt. Lagen ska vara generellt tillämplig inom det område som direktivet reglerar. Lagen ska även vara subsidiär i förhållande till annan lag eller förordning, vilket möjliggör avvikande bestämmelser i så kallade registerförfattningar.

Ny kamerabevakningslag

Ny lag: Kamerabevakningslag (2018:000)

Ändring: Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:231 Ny kamerabevakningslag

SFS: 2018:000–000

Ikraftträdande: 1 augusti 2018

Kameraövervakningslagen upphävs och en ny lag om kamerabevakning införs. Genom den nya lagen förbättras möjligheterna att använda kamerabevakning samtidigt som integritetsskyddet förstärks. Regleringen anpassas också till de nya EU-reglerna om dataskydd. Ändringarna innebär bland annat att kravet på tillstånd begränsas till myndigheter och vissa andra som utför uppgifter av allmänt intresse. Det blir också lättare för Polismyndigheten och kommuner att få tillstånd till kamerabevakning på offentliga platser, i brottsbekämpande eller trygghetsskapande syften.

Stärkt informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster

Ny lag: Lag (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster

Ny förordning: Förordning (2018:1175) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster

Ändringar: Offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) med flera lagar och förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:205 Informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster

SFS: 2018:000

Ikraftträdande: 1 augusti 2018

Allt fler verksamheter i samhället är beroende av nätverk och informationssystem. För att stärka säkerheten i samhällsviktiga nätverk och informationssystem och för att genomföra det så kallade NIS-direktivet i svensk rätt införs krav på vissa leverantörer av samhällsviktiga och digitala tjänster. Leverantörerna ska skydda sina nätverk och informationssystem samt rapportera incidenter som har en betydande inverkan på kontinuiteten i tjänsterna. De som inte uppfyller kraven kan få betala vite eller sanktionsavgift.

Användning av flygpassageraruppgifter för att bekämpa terrorism och annan allvarlig brottslighet

Ny lag: Lag (2018:1180) om flygpassageraruppgifter i brottsbekämpningen

Ny förordning: Förordning (2018:1181) om flygpassageraruppgifter i brottsbekämpningen

Ändringar: Förordningen (2007:975) med instruktion för Datainspektionen och offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:234 Lag om flygpassageraruppgifter i brottsbekämpningen

SFS: 2018:000

Ikraftträdande: 1 augusti 2018

Den nya lagen innehåller bestämmelser om att lufttrafikföretag inför flygresor till och från Sverige ska överföra vissa PNR-uppgifter, det vill säga information som passagerare lämnar i samband med flygresor, till enheten för passagerarinformation vid Polismyndigheten. Lagen ska både tillgodose behovet av tillgång till PNR-uppgifter för att motverka terrorism och annan allvarlig brottslighet och skydda människor mot att deras personliga integritet kränks vid behandlingen av uppgifterna. Utöver Polismyndigheten ska Ekobrottsmyndigheten, Försvarsmakten, Säkerhetspolisen och Tullverket vara behöriga nationella myndigheter som får ta emot och begära ut PNR-uppgifter. Den nya lagen genomför det så kallade PNR-direktivet.

Räntetak och kostnadstak införs för snabblån

Ändring: Konsumentkreditlagen (2010:1846)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:72 Räntetak och andra åtgärder på marknaden för snabblån och andra högkostnadskrediter

SFS: 2018:478

Ikraftträdande: 1 september 2018

Ändringar i konsumentkreditlagen ska leda till rimligare villkor för snabblån och andra högkostnadskrediter och till att färre människor riskerar att hamna i överskuldssättning på grund av dessa lån. Ändringarna innebär bland annat att det införs räntetak och kostnadstak för högkostnadskrediter och att konsumenter ska uppmärksammas på riskerna när de överväger att ta sådana lån. Det ställs också krav på att all marknadsföring av konsumentkrediter ska vara måttfull och inte locka konsumenter till oöverlagda beslut.

Modernare adoptionsregler

Ny lag: Lag (2018:1289) om adoption i internationella situationer

Ändringar: Föräldrabalken med flera lagar och förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:121 Modernare adoptionsregler

SFS: 2018:1281 och 2018:1288-1298

Ikraftträdande: 1 september 2018

Reglerna om adoption moderniseras. Vid adoption av ett barn ska barnets bästa vara viktigast. Barnets rätt till information och barnets rätt att komma till tals i adoptionsprocessen lyfts fram och tydliggörs. Det införs en rätt för barn som är adopterade att av sina föräldrar få veta det. Sambor ges möjlighet att adoptera under samma förutsättningar som gifta par. Det införs

en effektivare ordning för adoptionsutredningar. Möjligheterna till automatiskt erkännande av utländska adoptionsbeslut utökas.

Stärkt konsumentskydd vid telefonförsäljning

Ändringar: Lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler och konsumentkreditlagen (2010:1846)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:129 Skriftlighetskrav vid telefonförsäljning
SFS: 2018:1321 och 2018:0322

Ikraftträdande: 1 september 2018

För att stärka konsumentskyddet vid telefonförsäljning införs ett generellt skriftlighetskrav i lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler. Kravet gäller om näringsidkaren på eget initiativ kontakter konsumenten per telefon i syfte att ingå ett distansavtal och innebär att ett avtal i sådana fall inte kan ingås muntligen. Om telefonkontakten leder till att parterna vill ingå ett avtal, ska näringsidkaren bekräfta sitt anbud i en läsbar och varaktig form och för att ingå ett giltigt avtal ska konsumenten efter telefonsamtalet skriftligen acceptera näringsidkarens anbud. Om en näringsidkare levererar produkter eller utför tjänster trots att det inte finns något giltigt avtal, ska konsumenten inte vara betalningsskyldig för dessa.

Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner

Ändring: Brottsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:59 Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner

SFS: 2018:540

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Lagändringarna innebär ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner. Grunden könsöverskridande identitet eller uttryck läggs till i bestämmelsen om olaga diskriminering samt i åtalsregeln om förolämpning. Det görs också ett tillägg så att det uttryckligen framgår att det är en försvårande omständighet om ett motiv för ett brott har varit att kränka en person eller en grupp av personer på grund av könsöverskridande identitet eller uttryck.

En mer heltäckande terrorismlagstiftning

Ändringar: Bland annat brottsbalken, lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall, lagen (2003:148) om straff för terroristbrott, lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning,

rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet och lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:174 En mer heltäckande terrorismlagstiftning

SFS: 2018:000

Ikraftträdande: 1 september 2018

Den straffrättsliga terrorismlagstiftningen blir mer heltäckande. Ändringarna syftar främst till att genomföra EU:s direktiv om bekämpande av terrorism och tilläggsprotokollet till Europarådets konvention om förebyggande av terrorism och innebär bland annat följande:

- Terroristbrottet uppdateras genom att bland annat grovt dataintrång läggs till bland de brott som under vissa förutsättningar kan vara terroristbrott.
- Straffansvaret för att utbilda sig för terrorism ska även omfatta självstudier i exempelvis vapen- och sprängämnestekniker.
- Straffbestämmelsen om terrorismresor utvidgas så att även terrorismresor till det egna medborgarskapslandet blir straffbara. Svenska medborgares resor till Sverige är det enda undantaget.
- Kriminaliseringen av terrorismfinansiering blir mer heltäckande.

Tillgång till upphovsrättsligt skyddat material för personer med syn- eller annan läsnedsättning

Ändringar: Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk och upphovsrättsförordningen (1993:1212)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:241 Tillgång till upphovsrättsligt skyddat material för personer med syn- eller annan läsnedsättning

SFS: 2018:1099, 2018:1100

Ikraftträdande: 11 oktober 2018

En ny inskränkning införs i upphovsrätten som medför att en person med syn- eller annan läsnedsättning, eller någon som handlar på dennes vägnar, får framställa exemplar av böcker och andra skrifter i ett för honom eller henne tillgängligt format utan att först behöva inhämta godkännande från rättighetshavare. Även så kallade behöriga organ, till exempel bibliotek i det allmänna biblioteksväsendet, ska få framställa sådana exemplar samt överföra och sprida exemplaren inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Upphovsmannen ska ha rätt till ersättning i vissa fall. Lagändringarna har sin bakgrund i ett EU-direktiv och en EU-förordning.

Kulturdepartementet

Kulturdepartementet ansvarar för frågor som rör kultur, medier, demokrati, mänskliga rättigheter nationellt, de nationella minoriteterna och det samiska folkets språk och kultur. Departementet ansvarar också för arbetet mot diskriminering samt för frågor som rör det civila samhället, trossamfund och begravningsverksamhet.

Kontakt

Presskontakt hos kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke:
Pressekreterare Anna Söderström
Telefon 072-532 17 13

Nytt bidrag för att minska hot och hat i det offentliga samtalet

Ny förordning: Förordning (2018:32) om statsbidrag för insatser som motverkar hot och hat i det offentliga samtalet

Beslutsunderlag: Regeringens handlingsplan Till det fria ordets förslag – Åtgärder mot utsatthet för hot och hat bland journalister, förtroendevalda och konstnärer Ku2017/01675/D

SFS: 2018:32

Ikraftträdande: 1 mars 2018

Det har införts ett nytt statsbidrag för insatser som motverkar hot och hat i det offentliga samtalet. Bidraget kan sökas hos Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor. Syftet med bidraget är dels att minska förekomsten av hot och hat i det offentliga samtalet, dels att stärka utsatta opinionsbildare och andra som deltar i det offentliga samtalet. Bidraget får lämnas som projektbidrag i mån av tillgång på medel.

Statsbidrag till kommuner och landsting för att minska och motverka segregation

Ny förordning: Förordning (2018:118) om statsbidrag till kommuner och landsting för att minska och motverka segregation

SFS: 2018:118

Ikraftträdande: 6 april 2018

Den nya förordningen upphäver och ersätter förordningen (2017:848) om statsbidrag till kommuner och landsting för åtgärder för att motverka och minska segregation. Syftet med bidraget är att bidra till en

sektorsövergripande samordning av arbetet med att minska och motverka segregation på lokal och regional nivå. Kommuner och landsting kan enligt förordningen ansöka om bidrag för samordning av sitt arbete och för nätverk och erfarenhetsutbyten. Bidraget kan också sökas för kunskaps- och metodutveckling som syftar till att öka kommuners och landstings kompetens i arbetet med att minska och motverka segregation.

Nytt statsbidrag till ideella föreningar och stiftelser för att minska och motverka segregation

Ny förordning: Förordning (2018:119) om statsbidrag till ideella föreningar och stiftelser för att minska och motverka segregation

SFS: 2018:119

Ikraftträdande: 6 april 2018

Syftet med bidraget är att ge stöd till civilsamhället för långsiktiga åtgärder som bidrar till att minska och motverka segregation på lokal nivå. Bidraget ska gå till åtgärder som främjar förbättrade uppväxt- och levnadsvillkor i områden med socioekonomiska utmaningar, och bidrar till ökad jämlikhet. Åtgärderna ska vara inriktade på utbildning, arbete, demokratisk delaktighet, jämställdhet, boendemiljö eller trygghet och att förebygga brott. Bidrag kan även ges till åtgärder med annan inriktning om det är särskilt motiverat. Sökanden ska genomföra åtgärderna i samarbete med andra organisationer.

Ett utvidgat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet

Ändring: Lag om ändring i diskrimineringslagen (2008:567)

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:220 Utvidgat skydd mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet

SFS: 2017:1081

Ikraftträdande: 1 maj 2018

Ändringen innebär att även företag som vid det senaste kalenderårsskiftet sysselsatte färre än tio arbetstagare ska omfattas av förbudet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet, om företaget i sin näringsverksamhet tillhandahåller varor och tjänster till allmänheten. Det har tidigare funnits ett undantag från detta diskrimineringsförbud för dessa företag. Med bristande tillgänglighet avses sammanfattningsvis att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att skäliga åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning.

Åtgärderna ska vara skäligen bland annat med hänsyn till företagets ekonomiska förutsättningar.

Miljö- och energidepartementet

Miljö- och energidepartementet ansvarar för frågor som rör minskade klimatutsläpp, hållbar stadsutveckling, en giffri vardag, en hållbar energianvändning och frågor för att stärka den biologiska mångfalden på land och i vatten. Departementet ansvarar också för frågor som rör kretslopp och avfall, strålsäkerhet, skydd och skötsel av värdefull natur samt internationellt miljö- och energisamarbete.

Kontakt

Presskontakt hos miljöminister Karolina Skog:
Pressekreterare Jakob Lundgren
Telefon 072-206 08 92

Åldersgräns för kosmetiska solarier

Ändring: Lag om ändring i strålskyddslagen (1988:220)

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:55 Åldersgräns för kosmetiska solarier

SFS: 2017:227

Ikraftträdande: 1 september 2018

Det blir förbjudet att yrkesmässigt låta personer under 18 år sola i kosmetiskt solarium. Tillsynsmyndigheten (kommunen) får genomföra så kallade kontrollköp som ett led i tillsynen.

Ny förordning om klimatbonusbilar

Ny förordning: Förordning (2017:1334) om klimatbonusbilar

SFS: 2017:1334

Ikraftträdande: 1 juli 2018

En ny bonus för lätta fordon (personbilar, lätta lastbilar och lätta bussar) införs genom en förordning om klimatbonusbilar. Förordningen innehåller bestämmelser om hur medel ska fördelas för bonusutbetalningar i det så kallade bonus-malus-systemet. Utbetalning kan ske tidigast den 1 januari 2019. Se även Finansdepartementets sammanställning om bonus-malus-systemet.

Förbud mot plastpartiklar i kosmetiska produkter

Ändringar: Förordningen (1998:944) om förbud med mera i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter och miljötillsynsförordningen (2011:13)

SFS: 2018:55 och 2018:56

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Det blir förbjudet att tillhandahålla kosmetiska produkter med plastpartiklar på marknaden om plastpartiklarna har tillsatts för att ha rengörande, skrubbande eller polerande effekt och produkterna är avsedda att sköljas av eller spottas ut.

Kemikalieinspektionen får besluta om undantag eller dispens för plastpartiklar som har tillverkats med naturligt förekommande polymerer som råvara.

Återförsäljare får till den 1 januari 2019 fortsätta att sälja produkter som lagligen har tillhandahållits på marknaden före den 1 juli 2018.

Reduktionsplikt för att minska växthusgasutsläppen från bensin och diesel

Nya författningar: Lag (2017:1201) om reduktion av växthusgasutsläpp genom inblandning av biodrivmedel i bensin och dieselbränslen och förordning (2018:195) om reduktion av växthusgasutsläpp genom inblandning av biodrivmedel i bensin och dieselbränslen

Ändringar: Lag om ändring i lagen (2017:1201) om reduktion av växthusgasutsläpp genom inblandning av biodrivmedel i bensin och dieselbränslen med flera lagar

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:1 Statens budget 2018 Rambeslutet

SFS: 2017:1201, 2017:1216, 2017:1217, 2017:1232–1234 och 2018:195

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Ett nytt reduktionspliktssystem införs för att minska växthusgasutsläppen från bensin och diesel. Enligt budgetpropositionen för 2018 görs en satsning som kallas Bränslebytet. I satsningen finns ett reduktionspliktssystem som innebär att drivmedelsleverantörer ska minska utsläppen av växthusgaser från bensin och diesel genom att blanda in mer biodrivmedel. Ändringar görs också i drivmedelsbeskattningen. Satsningen ska bidra till att nå det klimatpolitiska målet att utsläppen från inrikes transporter, utom utsläpp från inrikes flyg, ska minska med minst 70 procent till senast 2030 jämfört med 2010.

Förordningen kompletterar lagen om reduktionsplikt. I förordningen finns detaljerade beräkningsregler för beräkning av reduktionspliktig energimängd och växthusgasutsläpp. Etanol ska vara odenaturerad vid import från tredje land eller framställning, om etanolen ska få användas för att uppfylla reduktionsplikten. Avgift ska tas ut av den som inte uppfyller sin reduktionsplikt eller som redovisar för sent hur plikten har uppfyllts.

Nya författningar med nya och ändrade bestämmelser om grundläggande principer för strålskyddet

Nya författningar: Strålskyddslag (2018:396) och strålskyddsförordning (2018:506) med flera följdändringar

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:94 Ny strålskyddslag

SFS: 2018:396–398, 2018:506–508, 2018:510, 2018:511 och 2018:513–517

Ikraftträdande: 1 juni 2018

En ny strålskyddslag innehåller nya och ändrade bestämmelser om grundläggande principer för strålskyddet, om att åtgärder som medför att någon exponeras för strålning ska vara berättigade samt om optimering och dosgränser. Verksamhetsutövaren ska ha tillräckliga resurser och ställa finansiell säkerhet. Skyddet för arbetstagare stärks. Den nya lagen innehåller bestämmelser om krav på både medicinska exponeringar och utbildningar som sker i ett icke-medicinskt syfte. Jämfört med den nuvarande strålskyddslagen reglerar den nya lagen verksamheter som bedrivs i en omgivning där personer kan exponeras för radon, gammastrålning, kosmisk strålning eller annan joniserande strålning. Detta innebär ökade skyddskrav främst för verksamheter med höga radonhalter, såsom gruvor och tunnelbana. Den reglerar även åtgärder som vidtas i radiologiska nödsituationer.

En ny strålskyddsförordning ersätter den gamla. Den nya förordningen gäller både joniserande strålning och icke-joniserande strålning.

Några nyheter är bestämmelser om:

- Värden för stråldoser som inte får överskridas för en enskild person, så kallade dosgränser.
- Optimering av strålskyddet. Det gäller främst storleken på dosrestriktioner och referensnivåer, till exempel radon i bostäder, arbetsplatser och lokaler som allmänheten har tillträde till.
- För personer i allmänheten som exponeras för strålning i en radiologisk nödsituation gäller en referensnivå på 20 millisievert årlig effektiv dos och 100 millisievert årlig effektiv dos.

– Dosrestriktioner för forskningspersoner ska fastställas i samband med etikprövning av forskning.

Ny förordning om medelstora förbränningsanläggningar

Ny förordning: Förordning (2018:471) om medelstora förbränningsanläggningar

SFS: 2018:471

Ikraftträdande: 1 juni 2018

Den nya förordningen innebär ett heltäckande genomförande av EU:s direktiv om medelstora förbränningsanläggningar. För vissa anläggningar ska begränsningsvärdet för utsläpp till luft av stoft vid förbränning av fasta biobränslen vara högre än för andra medelstora förbränningsanläggningar. Det gäller sågverk eller annan anläggning för tillverkning av träprodukter genom sågning, hyvling eller svarvning. Spets- och reservanläggningar ska också få köras upp till tusen timmar vid nödsituationer eller andra extraordinära omständigheter utan att behöva följa de strängare begränsningsvärdena för svaveldioxid, kväveoxider och stoft.

Nya normgivningsbemyndiganden i ellagen

Ändring: Ellagen (1997:857)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:93 Myndighetsuppgifter på elområdet

SFS: 2018:435

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Ändringarna innebär att ellagen får nya normgivningsbemyndiganden. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter som kompletterar EU:s nätkoder för el. Ett bemyndigande gäller föreskrifter enligt EU:s anslutningskoder. Anslutningskoderna styrs av tre EU-förordningar om

- nätanslutning av generatorer,
- anslutning av förbrukare respektive nätanslutning av system för högspänd likström, och
- likströmsanslutna kraftparksmoduler.

Ett annat bemyndigande gäller föreskrifter enligt EU:s driftkod, det vill säga enligt en EU-förordning om riktlinjer för driften av elöverföringssystem.

Kommuner får befogenhet att förbjuda eller begränsa terrängkörning

Ändring: Lag om ändring i terrängkörningslagen (1975:1313)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:192 Bemyndigande i terrängkörningslagen

SFS: 2018:436

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Regeringen får ge en kommun befogenhet att meddela föreskrifter om att förbjuda eller begränsa terrängkörning inom vissa områden i kommunen. Regeringen ger kommunerna den befogenheten genom en ändring i terrängkörningsförordningen.

Bidrag för rening av avloppsvatten från läkemedelsrester

Ny förordning: Förordning (2018:495) om bidrag för rening av avloppsvatten från läkemedelsrester

SFS: 2018:495

Ikraftträdande: 1 juni 2018

Bidrag kommer att kunna sökas för stadigvarande installation av en teknik eller metod för att avskilja läkemedelsrester från avloppsvatten. Bidraget kan sökas av kommuner, kommunala bolag eller kommunalförbund och gäller också förberedande åtgärder inför installation av en sådan teknik eller metod. Naturvårdsverket ska sköta bidragsgivningen. Förordningens giltighetstid är begränsad till och med 2020.

Stöd för att minska utsläpp av mikroplaster till vattenmiljön

Ny förordning: Förordning (2018:496) om statligt stöd för att minska utsläpp av mikroplaster till vattenmiljön

SFS: 2018:496

Ikraftträdande: 1 juni

Förordningen gör det möjligt att söka stöd för att minska utsläpp av mikroplaster till vattenmiljön. Stödet gäller åtgärder vid vattenkällan som gör att mikroplaster inte hamnar i dagvattnet och åtgärder som innebär att dagvattnet renas från mikroplaster. Förordningens giltighetstid är begränsad till och med 2020.

Förbud mot utvinning av uran

Ändringar: Miljöbalken och minerallagen (1991:45)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:212 Förbud mot utvinning av uran

SFS: 2018:641 och 2018:642

Ikraftträdande: 1 augusti 2018

Det blir inte längre möjligt att ge tillstånd för gruvdrift för att utvinna uran, det vill säga en urangruva. Det blir inte heller möjligt att ge tillstånd till brytning, provbrytning, bearbetning eller fysikalisk eller kemisk anrikning av uran för att använda uranets fissila egenskaper. Förbudet omfattar inte gruvverksamheter som utvinner järnmalm, basmetaller, sällsynta jordartsmetaller eller andra mineraler för andra ändamål än för att använda uranets fissila egenskaper.

I minerallagen tas uran bort som koncessionsmineral. Det blir inte längre möjligt att bevilja vare sig undersökningstillstånd eller bearbetningskoncession för uran.

Nya lagar om energi- och däckmärkning

Nya lagar: Lag (2018:550) med kompletterande bestämmelser till EU:s energimärkningsförordning och lag (2018:551) med kompletterande bestämmelser till EU:s däckmärkningsförordning

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:227 Kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om energi- och däckmärkning

SFS: 2018:550 och 2018:551

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Enligt de nya lagarna ska den myndighet som regeringen bestämmer utöva marknadskontroll enligt EU-förordningarna. Marknadskontrollmyndigheten ska bland annat få besluta de förelägganden och förbud vid vite som behövs för att regelverket ska följas.

Näringsdepartementet

Näringsdepartementet har ansvar för frågor som rör bostäder och byggande, bolag med statligt ägande, digitaliseringspolitik, näringsliv, landsbygd, livsmedel, regional tillväxt, postfrågor samt transporter och infrastruktur.

Kontakt

Presskontakt hos närings- och innovationsminister Mikael Damberg:

Pressekreterare Daniel Ferreira

Telefon 076-135 56 92

Presskontakt hos infrastrukturminister Tomas Eneroth:

Pressekreterare Karin Boman Röding

Telefon 076-116 65 62

Presskontakt hos bostads- och digitaliseringsminister Peter Eriksson:

Pressekreterare Carl-Martin Vikingsson

Telefon 076-135 38 78

Presskontakt hos landsbygdsminister Sven-Erik Bucht:

Pressekreterare Maria Soläng

Telefon 072-206 19 47

Statsbidrag till kommuner med svag bostadsmarknad

Ny förordning: Förordning om statsbidrag till kommuner med svag bostadsmarknad

SFS: 2018:111

Ikraftträdande: 2 april 2018

Förordningen innehåller bestämmelser om bidrag som Boverket får lämna till kommuner för stöd till undsättning eller omstrukturering av kommunala bostadsföretag i ekonomiska svårigheter och för stöd till företag som tillhandahåller bostadstjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Som förutsättning för bidrag gäller att bostadsmarknaden i kommunen är svag, det vill säga en marknad där efterfrågan på bostäder påverkas påtagligt av en varaktigt vikande arbetsmarknad, en varaktigt minskande befolkning, en förändrad befolkningsstruktur eller låga inkomster hos kommuninvånarna.

Stöd för innovativt och hållbart bostadsbyggande

Ny förordning: Förordning om stöd för innovativt och hållbart byggande av bostäder

SFS: 2018:199

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Enligt förordningen får stöd lämnas till företag för åtgärder som syftar till att främja ett innovativt och hållbart bostadsbyggande med minskad klimat- och miljöpåverkan. Stöd får lämnas för utveckling eller användning av en ny eller väsentligt förbättrad vara, tjänst eller process vid byggandet av bostäder.

Frågor om stöd prövas av Boverket.

Bidrag till åtgärder mot radon i småhus

Ny förordning: Förordning om bidrag till åtgärder mot radon i småhus

SFS: 2018:158

Ikraftträdande: 1 juli 2018

I förordningen finns bestämmelser om bidrag för radonsanering i småhus. Bidrag kan sökas för en- och tvåbostadshus som bidragstagaren äger och själv bor i. Bidraget täcker 50 procent av skäligen åtgärdskostnader upp till 25 000 kronor. Efter slutförd sanering ska radonhalten i inomhusluften vara högst 200 becquerel per kubikmeter. Ansökningar om bidrag prövas av länsstyrelsen i det län där huset ligger.

Verkställbarhet av beslut om bygglov, rivningslov och marklov

Ändring: Plan- och bygglagen (2010:900)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:240

SFS: 2018:000

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Ändringen innebär att beslut om bygglov, rivningslov och marklov får verkställas fyra veckor efter det att beslutet har kungjorts, även om det inte har fått laga kraft. Byggnadsnämnden får dock bestämma att beslutet får verkställas tidigare, om ett väsentligt allmänt eller enskilt intresse kräver det.

Fler bygglovsbefriade åtgärder

Ändring: Plan- och bygglagen (2010:900)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:197

SFS: 2018:000

Ikraftträdande: 1 augusti 2018

Ändringen innebär att det inte krävs bygglov för att på en byggnad inom ett detaljplanelagt område montera solcellspaneler och solfångare som följer byggnadens form. Åtgärderna ska följa gällande detaljplan. Undantaget från kravet på bygglov gäller inte om kommunen i en detaljplan har bestämt att åtgärden kräver bygglov, om åtgärden vidtas på en byggnad eller inom ett bebyggelseområde som är särskilt värdefullt från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, eller om åtgärden vidtas inom eller i anslutning till ett område som är av riksintresse för totalförsvaret.

Digitalisering av grundkartor och detaljplaner

Ändring: Plan- och bygglagen (2010:900)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:132

SFS: 2018:000

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Ändringen innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om standarder för utformning av grundkartor, detaljplaner och planbeskrivningar. Enhetliga standarder behövs för arbetet med att ta fram digitaliserade grundkartor, detaljplaner och planbestämmelser. En sådan digitalisering underlättar bland annat informationsflödena mellan myndigheter.

Redovisning i översiktsplanen av risken för skador på den byggda miljön och marklovsplikt för markåtgärder som kan försämra markens genomsläpplighet

Ändring: Plan- och bygglagen (2010:900)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:163

SFS: 2018:000

Ikraftträdande: 1 augusti 2018

Den ena ändringen innebär att kommunen i översiktsplanen ska ge sin syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra. Den andra ändringen innebär att kommunen i en detaljplan får bestämma att det krävs marklov för markåtgärder som kan försämra markens genomsläpplighet och som inte vidtas för att anlägga en gata, väg eller järnväg som är förenlig med detaljplanen.

Skärpta regler för beställare av transporter

Ändringar: Yrkestrafiklagen (2012:210), taxitrafiklagen (2012:211) och förordningen (1998:786) om internationella vägtransporter inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:209

SFS: 2018:629, 2018:630, 2018:622

Ikraftträdande: 1 juli 2018

De straffrättsliga reglerna för yrkesmässiga beställare av transporter skärps. En beställare som sluter avtal med en trafikutövare ska kontrollera att transporter sker med stöd av rätt tillstånd. Vidare kan samtliga beställare i en avtalskedja dömas till ansvar, om beställaren känt till eller haft skälig anledning att anta att transporten utförs utan rätt tillstånd eller i strid med villkoren för cabotagettransporter.

Statsbidrag till socioekonomiskt eftersatta kommuner och områden

Nya förordningar: Förordning (2018:151) om statsbidrag till kommuner med socioekonomiskt eftersatta områden och förordning (2018:152) om statsbidrag till socioekonomiskt eftersatta kommuner

SFS: 2018:151 och 2018:152

Ikraftträdande: 19 april 2018

Förordningarna innehåller bestämmelser om statsbidrag till kommuner med socioekonomiskt eftersatta områden respektive socioekonomiskt eftersatta kommuner. Syftet är att stärka ekonomisk och social utveckling i berörda kommuner. De kommuner som kan ansöka om bidrag anges i bilagan till respektive förordning. Beslut om bidrag fattas av Tillväxtverket. Bidrag får lämnas för åtgärder för att stärka ekonomisk och social utveckling och för framtagandet av en övergripande plan för att stärka den ekonomiska och sociala utvecklingen. Ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet ska beaktas.

Nyheter på jaktområdet

Ändring: Jaktförordningen (1987:905)

SFS: 2018:000

Ikraftträdande: 1 juli 2018

När det gäller jakt efter björn får länsstyrelsen möjlighet att medge undantag från förbudet mot att använda halvautomatiska vapen med en

magasinskapacitet som överstiger två patroner, om länsstyrelsen är den myndighet som beslutar om jakten.

Det införs vidare en begränsad tillståndsprovning för att underlätta för personer med vissa funktionsnedsättningar att jaga vilda fåglar och arter som skyddas av art- och habitatdirektivet. Provningsen avser frågan om den enskilde har ett bestående rörelsehinder.

Slutligen ges Naturvårdsverket i uppgift att se över jakttiderna i jaktförordningen minst en gång vart sjätte år. Vid behov ska Naturvårdsverket föreslå ändringar av jakttiderna till regeringen.

Nya regler för körkort med villkor om alkohol

Ändring: Lag om ändring i körkortslagen (1998:488)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:63

SFS: 2018:86

Ikraftträdande: 1 mars 2018

Lagen innebär bland annat att den som efter ett rattfylleribrott ansöker om körkort med villkor om alkohol i stället för körkortsåterkallelse fullt ut ska uppfylla de medicinska krav som är nödvändiga med hänsyn till trafiksäkerheten. Undantag för krav på frånvaro av alkoholmissbruk eller alkoholberoende ska därmed inte längre gälla. Vidare införs ändringar beträffande giltighetstiden för det nya körkortet utan villkor om alkohol, som innebär ett säkerställande av att innehavare av behörigheter för tyngre fordon genomgår läkarkontroller enligt EU-direktivets föreskrivna femåriga intervaller.

Stöd för att främja fri kollektivtrafik för ungdomar under sommarlovet

Ny förordning: Förordning (2018:349) om stöd för att främja fri kollektivtrafik för ungdomar

Beslutsunderlag: Promemoria om fri kollektivtrafik för ungdomar

SFS: 2018:349

Ikraftträdande: 25 maj 2018

Förordningen ger rätt till den myndighet som ansvarar för den regionala kollektivtrafiken i varje län (RKM) att söka bidrag för att kunna erbjuda skolungdomar att resa avgiftsfritt med kollektivtrafik under sommarlovet. Erbjudandet ska rikta sig till alla skolungdomar i länets kommuner som respektive vårtermin lämnar antingen årskurserna 6–9 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan eller år 1 och 2 i

gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan. För elever i specialskolan ska erbjudandet även rikta sig till elever som lämnar årskurs 10.

Polismyndighetens arbetsuppgifter på djurområdet renodlas när länsstyrelserna tar över uppgifter

Ändringar: Djurskyddslagen (1988:534), lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter och förordningen (2007:1240) om tillsyn över hundar

Beslutsunderlag: Prop. 2016/17:224

SFS: 2018:53, 2018:54 och 2018:246

Ikraftträdande: 1 juni 2018

I syfte att renodla Polismyndighetens arbetsuppgifter övertar länsstyrelserna vissa uppgifter som rör djur från Polismyndigheten. Ändringarna innebär att Polismyndigheten bara ska utföra arbetsuppgifter som rör djur om de till exempel kräver de särskilda befogenheter eller den kompetens som finns inom myndigheten. Polismyndigheten ska därmed inte längre ha det huvudsakliga ansvaret enligt djurskyddslagen för att transportera, förvara, sälja, skänka bort och avliva djur för att därefter administrera kostnader som detta har medfört. Ändringarna innebär också att de flesta av Polismyndighetens uppgifter enligt lagen om tillsyn över hundar och katter flyttas till länsstyrelserna.

Socialdepartementet

Socialdepartementet ansvarar för frågor som rör samhällets välfärd. De handlar om att främja människors hälsa och samtidigt se till att sjuka får den vård de behöver. De omfattar försäkringar för att människor ska vara ekonomiskt trygga när de är sjuka, äldre eller när barnen är små. Omsorg om personer med sociala svårigheter, med funktionsnedsättning eller om äldre är andra frågor. Dessutom arbetar departementet med idrottsfrågor, rättigheter för barn och för personer med funktionsnedsättning och med jämställdhet mellan kvinnor och män.

Kontakt

Presskontakter hos socialminister Annika Strandhäll:

Pressekreterare Victor Harju

Telefon 072-504 36 70

Pressekreterare Jakob Andersson

Telefon 072-450 41 85

Presskontakt hos barn-, äldre- och jämställdhetsminister Lena Hallengren:

Pressekreterare Jens Petersen

Telefon 070-293 69 35

Skyldighet för arbetsgivare att upprätta en plan för återgång i arbete – en förstärkt rehabilitering för återgång i arbete

Ändringar: Lag om ändring i socialförsäkringsbalken och förordning om ändring i förordningen (2014:67) om bidrag till arbetsgivare för köp av arbetsplatsnära stöd för återgång i arbete

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:1 Budgetpropositionen för 2018

SFS: 2017:1306 och 2018:95

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Ändringen innebär att en arbetsgivare ska vara skyldig att tillsammans med arbetstagaren ta fram en plan för återgång i arbete senast då arbetstagaren har varit frånvarande i 30 dagar. Detta gäller om sjukfallet kan antas pågå i minst 60 dagar. Arbetsgivaren ska se till att planen följs och vid behov se till att den ändras.

Det nuvarande arbetsplatsnära stödet byter namn till arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd och kan fortsättningsvis ges även för planering, genomförande och uppföljning av åtgärder för återgång i arbete. Maximalt ersättningsbelopp ändras till 10 000 kronor per arbetstagare och år men maximalt 200 000 kronor per arbetsgivare.

Fördubblat allmänt tandvårdsbidrag

Ändring: Förordning om ändring i förordningen (2008:193) om statligt tandvårdsstöd

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:1 Budgetpropositionen för 2018

SFS: 2018:106

Ikraftträdande: 1 april 2018

Ändringen innebär att det allmänna tandvårdsbidraget höjs, från 300 till 600 kronor för patienter som är mellan 23 och 29 år eller 65 år och äldre och från 150 till 300 kronor för patienter i åldern 30–64 år.

En ny beslutsprocess för den högspecialiserade vården

Ändringar: Lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) samt vissa följdändringar i hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) och i förordningen (2015:284) med instruktion för Socialstyrelsen

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:40 En ny beslutsprocess för den högspecialiserade vården

SFS: 2018:143–145

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Ändringarna innebär en ny beslutsprocess för den nationella högspecialiserade vården. Den nya processen ersätter systemet med rikssjukvård och den nationella nivåstruktureringen av cancervården. Nationell högspecialiserad vård definieras i lagen som offentligt finansierad hälso- och sjukvård som behöver koncentreras till en eller flera enheter men inte till varje sjukvårdsregion för att kvaliteten, patientsäkerheten och kunskapsutvecklingen ska kunna upprätthållas och ett effektivt användande av hälso- och sjukvårdens resurser ska kunna uppnås. Definitionen ska fungera som ett ramverk för den nya berednings- och beslutsprocessen.

Socialstyrelsen beslutar vilken hälso- och sjukvård som ska utgöra nationell högspecialiserad vård och på hur många enheter sådan vård ska bedrivas. Besluten baseras på analyser av sakkunniggrupper, som bland annat består av professions- och patientföreträdare. För att få bedriva nationell

högspecialiserad vård krävs det tillstånd. Beslut om sådana tillstånd fattas av en ny nämnd som inrättas som ett särskilt beslutsorgan vid Socialstyrelsen.

Statlig ersättning till personer som har fått ändrad könstillhörighet fastställd i vissa fall

Ny lag: Lag (2018:162) om statlig ersättning till personer som har fått ändrad könstillhörighet fastställd i vissa fall

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:64 Statlig ersättning till personer som har fått ändrad könstillhörighet fastställd i vissa fall

SFS: 2018:162

Ikraftträdande: 1 maj 2018

Den nya lagen innebär att personer som har drabbats av det tidigare steriliseringskravet i 1 § lagen (1972:119) om fastställande av könstillhörighet i vissa fall ska kunna ansöka om statlig ersättning. Staten ska betala ersättning till personer som har ansökt om fastställande av ändrad könstillhörighet under perioden den 1 juli 1972–30 juni 2013, om denna ansökan har bifallits. Ersättningen lämnas med ett schablonbelopp om 225 000 kronor. Ansökan om ersättning ska ges in till och prövas av Kammarkollegiet.

En ny lag och förordning om bostadsanpassningsbidrag för ökad tydlighet och rättssäkerhet

Ny lag: Lag (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag

Ny förordning: Förordning om bostadsanpassningsbidrag

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:80 Ny lag om bostadsanpassningsbidrag

SFS: 2018:222 och 2018:224

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Den nya lagen ersätter lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m. Lagen har en ny struktur och uppbyggnad. Det ska alltid vara personen med funktionsnedsättning som ska kunna ansöka om bostadsanpassningsbidrag. Två nya bidragsformer införs. Ägare till flerbostadshus kan överta rätten till bostadsanpassningsbidrag. Det införs fler handläggningsbestämmelser. Den nya förordningen ersätter förordningen (1992:1575) med bemyndigande för Boverket att meddela föreskrifter om verkställigheten av lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m.

Donationsregister hos Socialstyrelsen

Ny förordning: Förordning (2018:307) om donationsregister hos Socialstyrelsen

SFS: 2018:307

Ikraftträdande: 25 maj 2018

Socialstyrelsen har sedan 1996 haft i ansvar att driva donationsregistret. I registret kan enskilda registrera sin inställning till att efter sin död donera organ eller vävnader. Förordningen syftar till att reglera donationsregistret, som hittills inte har reglerats särskilt. Förordningen om donationsregistret bygger i stora delar på de villkor Socialstyrelsen i dag tillämpar för registret. Genom förordningen ges dock personal inom vården, som på grund av sina arbetsuppgifter behöver ha tillgång till registret, direktåtkomst till registret redan från att ställningstagande gjorts om att inte inleda eller fortsätta livsuppehållande behandling. Förordningen innehåller även en bestämmelse om att barn som inte fyllt 15 år endast får anmälas till registret av sina vårdnadshavare och att barn efter att de fyllt 15 år endast kan anmäla sig själva till registret.

Utbildningsdepartementet

Utbildningsdepartementet ansvarar för regeringens utbildnings-, forsknings- och ungdomspolitik. Departementet arbetar med frågor som exempelvis handlar om skolresultat, lärarförsörjning, etablering av nyanlända i skolan och levnadsvillkor för unga. Departementet arbetar även med frågor om bland annat universitets och högskolors verksamhet, forskningsfinansiering och studiefinansiering.

Kontakt

Presskontakter hos utbildningsminister Gustav Fridolin:

Pressekreterare Alexandra Cederquist

Telefon 072-452 31 34

Pressekreterare Emma Stark

Telefon 072-551 16 05

Pressekreterare Hanna Hessling

Telefon 072-557 38 01

Presskontakt hos gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström:

Pressekreterare Malin Appelgren

Telefon 072-208 96 16

Presskontakt hos minister för högre utbildning och forskning Helene

Hellmark Knutsson:

Pressekreterare Sam Assadi

Telefon 072-538 13 43

Samling för skolan

Ändring: Skollagen (2010:800)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:182 Samling för skolan

SFS: 2018:608

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Ändringarna är en del i det strategiska arbetet för att förbättra den svenska skolan med utgångspunkt i bland annat 2015 års skolkommissions förslag. De innebär bland annat att varje huvudman inom skolväsendet ska vidare utse en skolchef som ska biträda huvudmannen med att se till att gällande föreskrifter följs. Dessutom ska Statens skolinspektion vid allvarliga

missförhållanden på kommunala skolor kunna ingripa med konkreta så kallade rättelseåtgärder. Det tydliggörs att sådana åtgärder mot kommunala skolor kan ske i motsvarande situationer som när inspektionen får återkalla ett godkännande för en enskild huvudman att bedriva skolverksamhet. Ändringar införs också i syfte att minska elevers upprepade eller längre frånvaro från utbildningen inom den obligatoriska verksamheten. Vissa lagändringar ska börja tillämpas efter 2018.

Stärkt koppling mellan skola och arbetsliv

Ändringar: Skollagen (2010:800) och gymnasieförordningen (2010:2039)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:24 Stärkt koppling mellan skola och arbetsliv

SFS: 2018:105, 2018:215

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Ändringarna innebär att obligatorisk praktisk arbetslivsorientering (prao) återinförs i högstadiet. Prao anordnas under minst tio dagar för alla elever från och med årskurs 8 i grundskolan och från och med årskurs 9 i specialskolan. Förslaget innebär också att omfattningen i tid av det arbetsplatsförlagda lärandet anges i det utbildningskontrakt som tecknas för en elev som går gymnasial lärlingsutbildning. Skyldigheten att teckna utbildningskontrakt utsträcks även till att omfatta elever som går lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan.

En gymnasieutbildning för alla

Ändring: Skollagen (2010:800)

Beslutsunderlag: SOU 2016:77, SOU 2016:94 och prop. 2017/18:183 En gymnasieutbildning för alla

SFS: 2018:749

Ikraftträdande: 1 juli 2018 och 1 juli 2019

Ändringarna syftar dels till att alla ungdomar ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning, dels till att förbättra strukturen och kvaliteten på introduktionsprogrammen i gymnasieskolan. Vissa bestämmelser om stöd, överlämning av uppgifter vid skolbyte och utredning av frånvaro förtydligas. Kommunernas ansvar för hur ungdomar är sysselsatta justeras. Eleverna på introduktionsprogrammen får en garanterad minsta undervisningstid. Från den 1 juli 2019 gäller att nyanlända elevers kunskaper i alla ämnen ska bedömas när de tas emot till språkintröduktion, inte bara deras språkkunskaper. Från samma tidpunkt utgår också preparandutbildningen

och ersätts av en bredare utbildning inom programinriktat val och alla elever i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska då också ha en mentor.

Fler nyanlända ska uppnå behörighet till gymnasieskolan

Ändring: Skollagen (2010:800)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:194 Fler nyanlända ska uppnå behörighet till gymnasieskolan och kvaliteten i förskola och fritidshem ska stärkas

SFS: 2018:1303

Ikraftträdande: 1 augusti 2018

Ändringarna innebär att det ska upprättas en individuell studieplan för nyanlända elever som tas emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan eller specialskolan och vars kunskaper har bedömts. Detta ska göras senast två månader efter mottagandet. Dessa elever kan även ges undervisning enligt en anpassad timplan som prioriterar vissa ämnen. Därmed utökas undervisningstiden i dessa ämnen. De ska också få studiehjälp på sitt modersmål om det inte är uppenbart obehövligt. Det sistnämnda gäller även nyanlända som tas emot inom skolväsendet på högstadiet i grundsärskolan.

Höjda studiebidrag

Ändring: Studiestödslagen (1999:1395)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:1 Budgetpropositionen för 2018, utgiftsområde 16

SFS: 2017:1325

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Studiehjälp lämnas till elever mellan 16 och 20 år inom främst gymnasieskolan. Ändringen innebär att studiebidraget inom studiehjälpen höjs med 200 kronor per månad från den 1 juli 2018. Höjningen gäller dock retroaktivt redan från den 1 mars 2018. Studiemedel består av bidrag och lån och får lämnas till studerande på eftergymnasial nivå och till vuxna studerande på grundläggande och gymnasial nivå. Genom ändringen höjs studiemedlens totalbelopp (bidrag och lån) med 296 kronor per studiemånad vid heltidsstudier, genom att bidragsdelen höjs. Den nya bidragsnivån gäller från den 1 juli 2018.

Högre bidrag till vissa studerande

Ändring: Studiestödsförordningen (2000:655)

SFS: 2018:63 och 2018:526

Ikraftträdande: 1 april och 1 juli 2018

Studiemedel kan lämnas med två olika bidragsnivåer, en generell och en högre nivå. Ändringarna innebär att den högre bidragsnivån under vissa förutsättningar får lämnas till studerande i åldern 20–24 år som har studerat på ett introduktionsprogram i gymnasieskolan och som därefter utan avbrott fortsätter studier på ett introduktionsprogram eller påbörjar studier på grundläggande eller gymnasial nivå inom bland annat komvux. Ändringarna innebär även att den högre bidragsnivån får lämnas till studerande som läser kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) som leder till ämneslärarexamen. Tidigare har bara de som läser KPU som leder till ämneslärarexamen inom matematik, naturorienterande ämnen eller teknik haft möjlighet att få det högre bidraget. Ändringarna gäller från den 1 juli 2018.

Ett enklare system för tillträde till högskolan införs

Ändring: Högskoleförordningen (1993:100)

Beslutsunderlag: SOU 2017:20, prop. 2017/18:204 Fler vägar till kunskap – en högskola för livslångt lärande, bet. 2017/18:UbU25, rskr. 2017/18:331

SFS: 2018:000

Ikraftträdande: 1 januari 2022 eftersom elever som påbörjar en gymnasieutbildning hösten 2019 ska känna till de nya bestämmelserna när de väljer program till gymnasieskolan.

Ändringarna innebär bland annat att det tydliggörs vilka kompetenser som krävs för att man ska vara grundläggande behörig till högskoleutbildning. På försök införs ett nationellt behörighetsprov för dem som inte uppfyller behörighetskraven genom en gymnasieutbildning eller motsvarande. När det gäller särskild behörighet, det vill säga de särskilda förkunskapskrav som ställs för varje utbildning, ska Universitets- och högskolerådet fastställa särskild behörighet som leder till en yrkesexamen och utbildning som leder till en konstnärlig examen. Universitet och högskolor fastställer behörighet för övrig utbildning.

Lättare att förbereda sig för högskolestudier

Ny förordning: Förordning om behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning

Beslutsunderlag: Promemorian Förslag till mer ändamålsenliga basårsbestämmelser (U2017/01171/UH), SOU 2017:20 och prop. 2017/18:204 Fler vägar till kunskap – en högskola för livslångt lärande

SFS: 2018:000

Ikraftträdande: 1 januari 2019

De nya bestämmelserna innebär att college- och basårsförordningarna upphävs och ersätts med en ny, gemensam förordning. Universitet och högskolor får genom de nya bestämmelserna förbättrade möjligheter att kombinera kurser som är högskole-introducerande med kurser som leder till grundläggande och särskild behörighet. Till exempel blir det möjligt att gå tekniskt basår i kombination med utbildning i svenska som gör att grundläggande behörighet uppnås för att senare kunna påbörja en ingenjörsutbildning. De personer som går de högskoleförberedande kurserna får utökade rättigheter genom att de exempelvis kan få anstånd med att påbörja sina studier och det blir tydligare att de ska få tillgång till studenthälsovården.

Öppen nätbaserad utbildning införs

Ändring: Högskoleförordningen (1993:100), förordningen (2007:1164) för Försvarshögskolan, förordningen (1993:221) för Sveriges lantbruksuniversitet och studiestödsförordningen (2000:655)

Beslutsunderlag: Uppdrag från regeringen till UKÄ i ämbetets regleringsbrev den 26 mars 2015, UKÄ:s rapport 2016:1

SFS: 2018:000

Ikraftträdande: 1 september 2018

Ändringen innebär att det införs en möjlighet att delta i öppen nätbaserad utbildning (MOOCs). MOOCs definieras som en utbildning som det inte finns några behörighetsvillkor för att få delta i och som deltagarna tar del av genom informations- och kommunikationsteknik. Lärosätena kan anordna prov och sätta betyg på genomgången utbildning. Utbildningen är avgiftsfri för de som deltar och det kommer inte vara möjligt att få studiemedel för denna utbildning.

Nya bestämmelser om lån för undervisningsavgifter

Ändring: Studiestödsförordningen (2000:655)

SFS: 2018:156

Ikraftträdande: 1 maj 2018

För undervisningsavgifter kan studiemedel i form av merkostnadsån lämnas. För studier på gymnasial nivå tas den tidigare möjligheten till ett högre och mer flexibelt uttag av sådana lån bort. Ändringen innebär att sådana lån kan lämnas med högst 1 456 kronor per vecka vid heltidsstudier (2018). För studier på eftergymnasial nivå har möjligheten till ett flexibelt uttag av sådana lån också tagits bort, men lån får fortsatt lämnas med ett högre belopp än för

studier på gymnasial nivå, dock högst med 2 912 kronor per vecka vid heltidsstudier (2018). Även vissa förtydliganden om när studiemedel inte rimligen bör få lämnas för utlandsstudier har gjorts.

Möjlighet till studiemedel vid deltidssjukskrivning

Ändring: Studiestödsförordningen (2000:655)

SFS: 2017:846

Ikraftträdande: 1 juli 2018

Ändringen innebär att det införs en viss möjlighet för studerande att vara sjukskrivna på deltid samtidigt som de behåller sina studiemedel under sjukdomstiden. För att omfattas av de nya reglerna krävs att den studerande ska vara till hälften oförmögen att bedriva sina heltidsstudier på grund av ett sådant medicinskt väldokumenterat sjukdomstillstånd som motsvarar villkoren för särskilt högriskskydd enligt 13 § första stycket 2 lagen (1991:1047) om sjuklön.

Bättre förutsättningar för högskolestyrelser

Ändringar: Högskoleförordningen (1993:100), förordningen (1993:221) för Sveriges lantbruksuniversitet och förordningen (2007:1164) för Försvarshögskolan

Beslutsunderlag: Remisspromemoria 2017-07-26 Förslag om möjlighet till mindre styrelser för universitet och högskolor och om rektors möjlighet att vara ordförande i styrelsen (U2017/03131/UH) och prop. 2017/18:204 Fler vägar till kunskap – en högskola för livslångt lärande.

SFS: 2018:1131–1133

Ikraftträdande: 1 september 2018 men bestämmelserna ska tillämpas första gången när styrelseledamöter utses för tiden från och med den 1 maj 2020.

Ändringarna rör universitet och högskolor med statlig huvudman som omfattas av högskolelagen (1992:1434). Ändringarna innebär att ordföranden i styrelsen för ett universitet eller en högskola inte får vara anställd vid högskolan. Ändringarna innebär dessutom att ett universitet eller en högskola kan få möjlighet att ha en styrelse med elva ledamöter, inklusive ordförande, i stället för femton ledamöter, inklusive ordföranden. Det är regeringen som beslutar om styrelsernas storlek.

Behandling av personuppgifter på utbildningsområdet

Ändringar: Lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina, lagen (2009:128) om yrkeshögskolan, studiestödsdatalagen (2009:287), skollagen

(2010:800) och ett antal förordningar, bland annat studiestödsdata-förordningen (2009:321)

Beslutsunderlag: Prop. 2017/18:218 Behandling av personuppgifter på utbildningsområdet

SFS: 2018:1351-1366

Ikraftträdande: 1 augusti 2018

Ändringarna innebär att enskilda utbildningsanordnare får motsvarande möjligheter som myndigheter att vid behov behandla känsliga personuppgifter och uppgifter om lagöverträdelser. Bestämmelserna på utbildningsområdet anpassas även i övrigt till det nya regelverket om behandling av personuppgifter som består av EU:s nya dataskydds-förordning och lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning.

Utrikesdepartementet

Utrikesdepartementet ansvarar, tillsammans med utlandsmyndigheterna, för Sveriges förbindelser med andra länder. På Utrikesdepartementet formuleras de handlingsalternativ som ligger till grund för regeringens ställningstaganden i utrikes- och biståndspolitiska frågor samt i frågor om internationell handelspolitik.

Kontakt

Presskontakter hos utrikesminister Margot Wallström:

Pressekreterare Erik Wirkensjö

Telefon 070-317 64 71

Pressekreterare Pezhman Fivrin

Telefon 072-526 68 18

Presskontakter hos minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat Isabella Lövin:

Pressekreterare Anders Maxson

Telefon 072-453 20 54

Pressekreterare Maud Larsen

Telefon 072-452 50 29

Presskontakt hos EU- och handelsminister Ann Linde:

Pressekreterare Darina Agha

Telefon 072-708 16 27

De frågor som Utrikesdepartementet ansvarar för regleras sällan genom lag eller förordning. Undantag är lagstiftningsarbetet inom EU-området och för de förordningar som upprättas för att tydliggöra vilka uppgifter myndigheter som sorterar under Utrikesdepartementet har.

Till halvårsskiftet 2018 träder inga lagar i kraft inom Utrikesdepartementets ansvarsområden.

Viktigare lagar och förordningar inför halvårsskiftet 2018
Statsrådsberedningen
Växel: 08-405 10 00
103 33 Stockholm